

gemeente
Zoetermeer

Stadspeiling 2023

Deelrapport maatschappelijke ondersteuning

Stadspeiling 2023

deelonderzoek maatschappelijke ondersteuning

februari 2024

Juridische aangelegenheden en Bestuursondersteuning / Onderzoek & Statistiek
Uitvoering onderzoek: Bert Ploeger
Opdrachtgever:
Sociaal Domein: Jessica Koppenol

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	5
1 ONDERZOEKVERANTWOORDING	7
1.1 inleiding	7
1.2 doelstellingen	7
1.3 methode en respons	7
1.4 dit rapport	8
2 RESULTATEN	9
2.1 maatschappelijke ondersteuning	9
2.2 vrijwilligerswerk, burenen vrienden hulp, mantelzorg	14
2.3 samenwerkingsverband inZet	19
2.4 gezondheid en welbevinden	19
BIJLAGE I - BEVOLKING, STEEKPROEF EN RESPONS	27
BIJLAGE II - BETROUWBAARHEID EN NAUWKEURIGHEID	29
BIJLAGE III - VRAGENLIJST	31
BIJLAGE IV - RECHTE TELLINGEN	41
BIJLAGE V - ANTWOORDEN OP OPEN VRAGEN	55
V-1 toelichtingen bij de rapportcijfers voor informatie door het Wmo-loket (vraag 6b)	55
V-2 toelichtingen bij de belasting die mantelzorgers ervaren (vraag 16b)	56
V-3 behoefte van mantelzorgers aan (aanvullende) ondersteuning (vraag 23)	57
BIJLAGE VI - BEREKENING KENGETALLEN	59
VI-1 kengetal voor eenzaamheid	59
VI-2 kengetal MHI-5 voor psychische gezondheid	60

SAMENVATTING

(p.7) algemeen

In september / oktober 2023 is in Zoetermeer de jaarlijkse stadspelling gehouden. Daarin zijn vragen voorgelegd aan driemaal 4.000 willekeurig geselecteerde Zoetermeerders van 18 jaar en ouder.

deelonderzoek maatschappelijke ondersteuning

In opdracht van de afdeling Sociaal Domein zijn er vragen opgenomen over het onderwerp maatschappelijke ondersteuning. Het grootste deel van deze vragen is opgenomen in twee formulieren (dus voorgelegd aan 8.000 Zoetermeerders), dit in verband met de soms kleine deelpopulaties waarover informatie verzameld wordt. Een enkele vraag is voorgelegd aan 4.000 Zoetermeerders.

De volgende onderwerpen komen in het onderzoek aan de orde:

- de behoefte aan maatschappelijke ondersteuning;
- het gebruik van voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning;
- deelname aan vrijwilligerswerk en burenen- en vrienden hulp;
- verrichte mantelzorg;
- bekendheid van het samenwerkingsverband inZet;
- gezondheid en welbevinden;

Waar mogelijk en relevant worden, in de hoofdtekst van deze rapportage, de resultaten van 2023 vergeleken met die van eerdere jaren.

In de kantlijn van deze samenvatting staan paginaverwijzingen naar paragrafen in de hoofdtekst.

(p.7) methode en respons

De steekproeftrekking voor de stadspelling kijkt sinds 2020 af van die in eerdere jaren. De steekproef wordt gestratificeerd naar leeftijd. Om op voorhand te corrigeren voor relatieve onder- en oververtegenwoordiging van leeftijdsgroepen worden de steekproeven zodanig getrokken dat de (verwachte) respons een goede afspiegeling is van de leeftijdsopbouw van de Zoetermeerse 18+'ers.

respons

De totale respons is historisch laag: 1.444 respondenten hebben de vragen over dit onderwerp ingevuld (18,1%).

(p.9) maatschappelijke ondersteuning

Bij het begrip maatschappelijke ondersteuning gaat het om de voorzieningen en de hulp (van personen of van instanties) die nodig zijn om zelfstandig te kunnen blijven wonen en om mee te kunnen doen in de samenleving.

9% van de respondenten (133 personen) antwoordt 'ja' op de vraag of zij dergelijke hulp ontvangen dan wel dergelijke hulp nodig hebben.

Van deze 133 respondenten hebben er 29 (22%) een (nog niet vervulde) behoefte aan een *aanpassing van de woning* of verhuizing naar een aangepaste woning.

Op het gebied van het *huishouden* (schoonmaken e.d.) wordt veel opgelost door de gemeente, het eigen sociale netwerk of particuliere hulp. Veertien van de 133 respondenten (11%) hebben op dit gebied ondersteuning nodig, terwijl zij die (nog) niet ontvangen.

De vier respondenten die nog niet de gewenste ondersteuning krijgen op het gebied van *mobilititeit* (bijvoorbeeld boodschappen doen) maken 3% uit van de respondenten die hulp nodig hebben. Andere respondenten krijgen een voorziening zoals een scootmobiel, of krijgen hulp van bekenden, of lossen een eventueel probleem zelf op.

45 respondenten geven aan dat zij hulp nodig hebben bij hun *dagelijkse activiteiten* (opstaan, douchen, aankleden etc.). Zij krijgen professionele ondersteuning of lossen het zelf op, al of niet met hulp uit hun netwerk.

Op het gebied van *administratie / financiën* hebben vier respondenten ondersteuning nodig terwijl zij die (nog) niet ontvangen. Hulp op dit gebied krijgen andere respondenten in hoofdzaak uit het eigen sociale netwerk.

Op het gebied van *hobby's, werk en studie* hebben twee respondenten hulp nodig terwijl zij die (nog) niet ontvangen. Hulp op dit gebied, voor zover nodig, krijgen verdere respondenten overwegend uit het eigen netwerk.

Waar het gaat om *sociale contacten* hebben zes respondenten (5%) hulp nodig, terwijl zij die (nog) niet ontvangen. Ondersteuning op dit gebied komt voor andere respondenten overwegend uit het eigen netwerk.

Waar het gaat om klachten zoals *stress en verwardheid* krijgen respondenten professionele ondersteuning of zij ontvangen hulp vanuit het eigen netwerk. Zeven respondenten (5%) hebben hulp nodig terwijl zij die (nog) niet ontvangen.

(p.14) vrijwilligerswerk / burenen- en vriendenhelp / mantelzorg

Er worden drie vormen van vrijwillige hulpverlening onderscheiden: vrijwilligerswerk, burenen- en vriendenhelp en mantelzorg.

- 23% is actief als vrijwilliger: vaak bij sport of in de zorg.
- 69% helpt burenen of vrienden.
- 15% noemt zichzelf mantelzorger, meestal voor eigen ouders (45% van deze groep), de eigen partner (26%), een gehandicapt of chronisch ziek kind (12%) en/of verdere familie (20%).
- 24% van de respons doet aan geen van deze vormen van hulpverlening.

(p.19) samenwerkingsverband inZet

InZet is een samenwerkingsverband van negen organisaties, waar inwoners terecht kunnen met hulpvragen op het gebied van zorg, welzijn, ondersteuning, dagbesteding en preventieve jeugdhulp.

Van alle respondenten heeft 23% van inZet gehoord. Van hen heeft 11% (33 respondenten) in 2023 gebruik gemaakt van dienstverlening door inZet.

(p.19) gezondheid algemeen

71% van de respons meent dat er weinig of niets te klagen is over de eigen gezondheid. 5% acht de eigen gezondheid slecht of zeer slecht.

(p.19) welbevinden - eenzaamheid

Er zijn elf stellingen voorgelegd die betrekking hebben op eenzaamheid. Hieruit kan een eenzaamheidsscore worden berekend volgens de methode van De Jong Gierveld en Kamphuis (1985). Deze score kan (individueel) gehele waarden aannemen tussen nul (niet eenzaam) en 11 (zeer sterke eenzaamheid).

De gemiddelde score in 2023 is 2,5. Bij 36% van de respons is er sprake van eenzaamheid; bij 8% zelfs van een sterke of zeer sterke eenzaamheid.

De cijfers uit de stadspeiling laten een gunstig beeld zien vergeleken met de (Zoetermeerse) resultaten van de Gezondheidsmonitor 2020 van GGD 's, RIVM en CBS (dat onderzoek komt tot 50% matig tot zeer ernstig eenzaam).

(p.24) welbevinden - psychische gezondheid

In zeven vragen is gepeild hoe respondenten zich voelden in de vier weken voorafgaand aan de enquête. Op basis van vijf van deze zeven vragen is een kengetal berekend (MHI-5: een internationale standaard voor de meting van de psychische gezondheid van personen ouder dan twaalf jaar).

Voor 2023 komt de gemiddelde waarde uit op 75,8 op een schaal van nul (ongunstig) tot 100 (gunstig).

1

ONDERZOEKVERANTWOORDING

1.1 inleiding

In september / oktober 2023 is in Zoetermeer het veldwerk voor de jaarlijkse stadspeiling verricht. In deze enquête worden over uiteenlopende onderwerpen vragen gesteld aan inwoners van Zoetermeer. In opdracht van de afdeling Sociaal Domein zijn vragen opgenomen over het onderwerp maatschappelijke ondersteuning.

1.2 doelstellingen

Doel van het onderzoek is uitspraken te kunnen doen over:

- de behoefte aan maatschappelijke ondersteuning;
- het gebruik van voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning;
- deelname aan vrijwilligerswerk en aan burenen- en vriendenhulp;
- verrichte mantelzorg;
- de bekendheid van het samenwerkingsverband inZet;
- gezondheid en welbevinden.

1.3 methode en respons

Voor de stadspeiling zijn drie niet overlappende steekproeven getrokken uit de BRP (Basisregistratie Personen), van (elk) 4.000 Zoetermeeders die op 1 september 2023 18 jaar of ouder waren. Voor de personen in de steekproeven geldt bovendien dat zij op dat moment niet woonden in een 'bijzonder woongebouw' (verpleeghuis, gezinsvervangend tehuis) of in een woonwagen. Aan de personen uit deze drie steekproeven zijn verschillende enquêtes voorgelegd. Men kon de vragenlijst naar keuze digitaal of op papier beantwoorden. Er is tweemaal een rappel verzonden aan degenen die nog niet hadden gereageerd.

stratificatie

De respons op de stadspeiling loopt al jarenlang over de hele linie terug. Bij jongere respondenten is dat in veel sterkere mate het geval dan bij oudere respondenten. Daarom stratificeert O&S de steekproef sinds 2020 naar leeftijd. Dat wil zeggen dat de kans om in de steekproef te vallen verschilt per leeftijdscategorie. De procentuele verdeling van leeftijdscategorieën over de respons is dankzij die aanpassing bij benadering gelijk aan hun procentuele verdeling over de totale Zoetermeerse bevolking van 18 jaar en ouder.

De vragen over het onderwerp maatschappelijke ondersteuning zijn in twee van de drie vragenformulieren opgenomen. De vragen zijn dus voorgelegd aan een dubbele steekproef. Voor vraag 121 (zie bijlage III) kon worden volstaan met opnemen in één formulier.

respons

De totale bruikbare respons bedraagt 1.444 personen (18,1%). Het responspercentage is daarmee historisch laag. Daar liggen enkele aanwijsbare oorzaken aan ten grondslag:

- een algemene dalende tendens bij de respons op enquête-onderzoek, mogelijk als gevolg van een overkill aan evaluaties van producten en diensten;
- een logisch gevolg van de stratificatie: de steekproef voor een leeftijdsgroep is groter naarmate het verwachte responspercentage van die leeftijdsgroep lager is; dit leidt onvermijdelijk tot een lagere respons; daar staat echter een betere representativiteit tegenover, waar het de leeftijdsopbouw van de respons betreft;

- tussentijdse uitval door het gebruik van mobiele telefoons bij de beantwoording; de vragenlijst blijkt voor veel gebruikers te lang of te complex om geheel in te vullen.

Daarnaast is het niet ondenkbaar dat een verminderd vertrouwen in de overheid een rol speelt bij de afgenomen respons.

In bijlage I worden kenmerken van de totale respons (geslacht, leeftijd) vergeleken met gegevens uit het bevolkingsbestand.

1.4 dit rapport

hoofdtekst

Hoofdstuk 2 gaat in op de resultaten van het onderzoek. Daarbij worden, voor zover informatief, ook de resultaten van eerder onderzoek getoond en vergeleken. Het hoofdstuk bestaat uit vier paragrafen waarin de afzonderlijke hoofdthema's van de vragenlijst aan de orde komen.

bijlagen

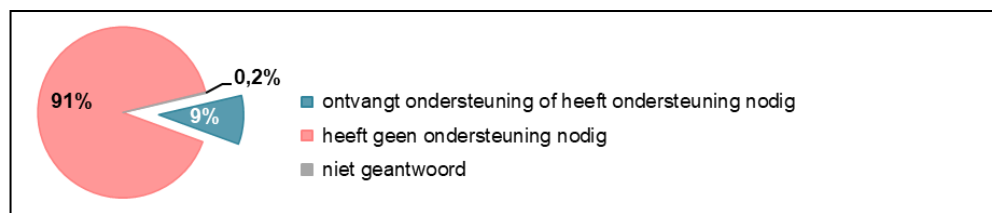
Een verantwoording van steekproef en respons staat in bijlage I. Een bespreking van de betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van dit onderzoek staat in bijlage II. De vragenlijst is opgenomen als bijlage III. De onderzoeksresultaten (rechte tellingen en enkele toelichtingen) staan in tabelvorm in bijlage IV. Bijlage V bevat de uitgebreidere toelichtingen die respondenten bij een aantal antwoorden konden geven.

Bijlage VI toont de berekeningswijzen voor respectievelijk een kengetal voor eenzaamheid en een kengetal voor psychische gezondheid.

2 RESULTATEN

2.1 maatschappelijke ondersteuning

Bij het begrip maatschappelijke ondersteuning gaat het om de voorzieningen en de hulp (van personen of instanties) die nodig zijn om zelfstandig te kunnen blijven wonen en om mee te kunnen doen in de samenleving. Deze hulp kan tal van terreinen omvatten, bijvoorbeeld het doen van boodschappen, het aanpassen van een woning, of het regelen van vervoer. Ook de praktische hulp aan mensen met een handicap of een langdurige ziekte en aan hun naasten valt onder de noemer maatschappelijke ondersteuning.

figuur 2.1 *aandeel respondenten dat maatschappelijke ondersteuning ontvangt of nodig heeft (in procenten; n = 1.444)*

9% van de respondenten (133 personen) antwoordt 'ja' op de vraag of zij maatschappelijke ondersteuning ontvangen dan wel dergelijke hulp nodig hebben. Tabel 2-1 toont dat de behoefte aan maatschappelijke ondersteuning verhoudingsgewijs veel voorkomt onder 70-plussers, en zeer veel onder 80-plussers.

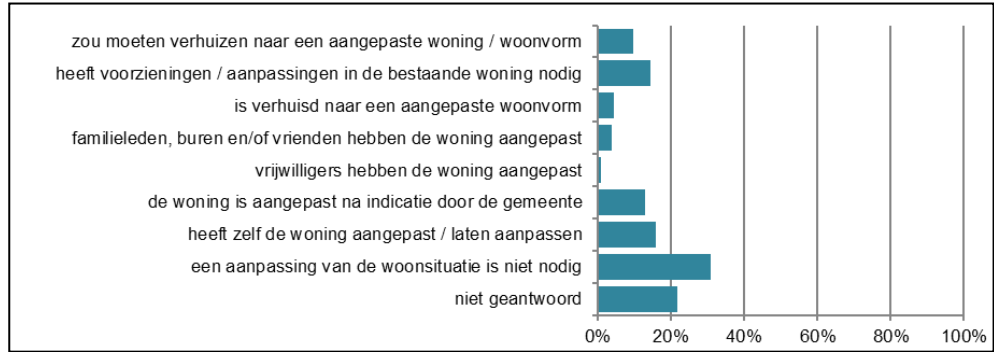
tabel 2-1 *behoefte aan, en feitelijke ontvangst van maatschappelijke ondersteuning, naar leeftijd in drie klassen*

		ontvangt ondersteuning / heeft ondersteuning nodig?		totaal
		ja	nee	
18 t/m 69 jr.	aantal	70	1.088	1.158
	procent	6,0	94,0	100,0
70 t/m 79 jr.	aantal	32	181	213
	procent	15,0	85,0	100,0
80 jr. en ouder	aantal	31	39	70
	procent	44,3	55,7	100,0
totaal	aantal	133	1308	1.441
	procent	9,2	90,8	100,0

Aan de 133 personen die hulp ontvangen en/of nodig hebben zijn vervolgvragen voorgelegd over de aard van hun behoefte aan maatschappelijke ondersteuning, en over de vraag welke vormen van ondersteuning zij ontvangen, en van wie. De diagrammen in figuur 2.2 t/m 2.9 geven hierin inzicht. Incidenteel zijn deze resultaten gecorrigeerd voor inconsistente beantwoording.

huisvesting

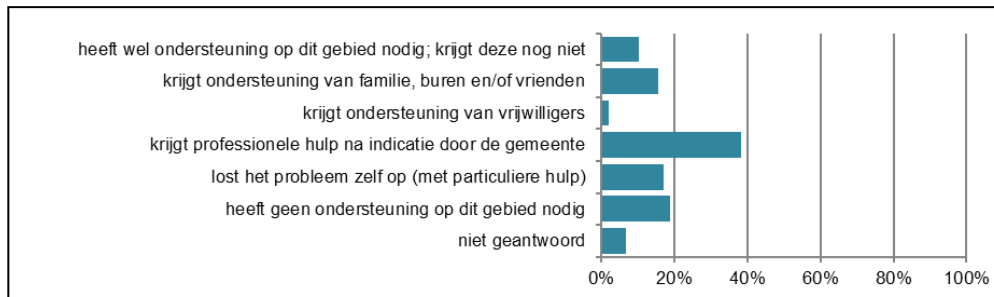
Van de 133 respondenten die ondersteuning nodig hebben, hebben er 29 (22%) een - nog niet vervulde - behoefte aan een verandering van de woonsituatie. Dertien van deze respondenten zouden naar een aangepaste woonvorm moeten verhuizen; Negentien respondenten hebben voorzieningen of aanpassingen in hun woning nodig (drie respondenten hebben beide mogelijkheden aangekruist). Figuur 2.2 laat zien dat een deel van de respondenten zelf aanpassingen heeft gedaan, of daarbij ondersteuning heeft gehad. 31% zegt op het gebied van huisvesting géén ondersteuning nodig te hebben.

figuur 2.2 Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? a - huisvesting (in procenten; meer antwoorden per respondent mogelijk; n = 133)

huishouden

Veertien van de respondenten die ondersteuning nodig hebben (11%) hebben specifiek op het gebied van het huishouden (schoonmaken, wasgoed) ondersteuning nodig die zij (nog) niet ontvangen. Voor de respondenten die op dit gebied wel ondersteuning krijgen wordt veel opgelost door de gemeente (na indicatie); daarnaast ook door het eigen sociale netwerk of door particuliere hulp (figuur 2.3).

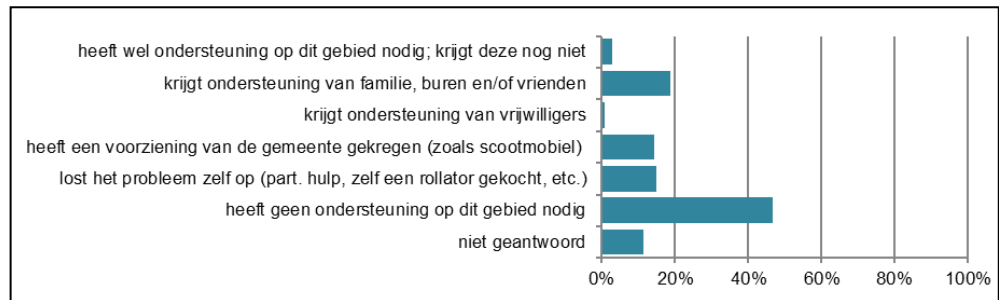

figuur 2.3 Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? b - het huishouden (schoonmaken, wasgoed) (in procenten; meer antwoorden per respondent mogelijk; n = 133)

mobiliteit

Op het gebied van mobiliteit (bijvoorbeeld boodschappen doen) hebben vier respondenten (3%) ondersteuning nodig, terwijl zij die (nog) niet ontvangen. Andere respondenten krijgen via de WMO een voorziening zoals een scootmobiel, of krijgen op dit gebied hulp van bekenden, of lossen een eventueel probleem zelf op (figuur 2.4).

Een groot deel (47%) van de 133 respondenten die een vorm van ondersteuning nodig hebben, zegt op het gebied van mobiliteit géén ondersteuning nodig te hebben.

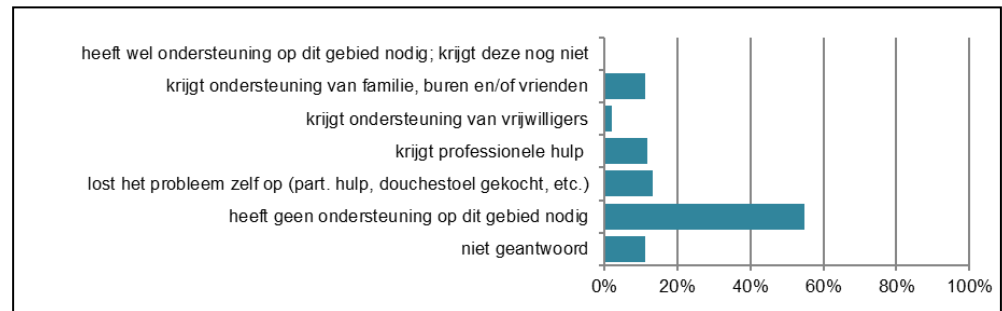

figuur 2.4 Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? c - mobiliteit (boodschappen, naar de kapper, ommetje) (in procenten; meer antwoorden per respondent mogelijk; n = 133)

dagelijkse activiteiten

45 respondenten geven aan dat zij hulp nodig hebben bij hun dagelijkse activiteiten (opstaan, douchen, aankleden etc.). Zij krijgen professionele ondersteuning of lossen het zelf op, al of niet met hulp uit hun netwerk (figuur 2.5).

Een meerderheid (55%) van de 133 respondenten die een vorm van ondersteuning nodig hebben, zegt op het gebied van dagelijkse activiteiten géén ondersteuning nodig te hebben.

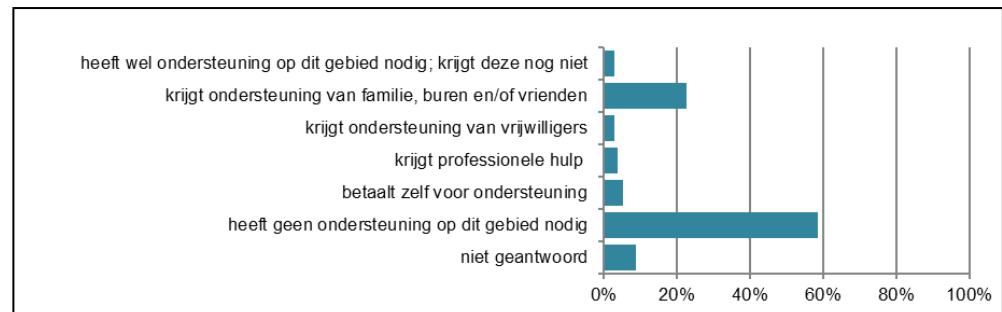

figuur 2.5 Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? d - dagelijkse activiteiten (opstaan, douchen, aankleden, eten e.d.) (in procenten; meer antwoorden per respondent mogelijk; n = 133)

administratie; financiën

Op het gebied van administratie / financiën hebben vier respondenten ondersteuning nodig terwijl zij die (nog) niet ontvangen. Hulp op dit gebied krijgen (andere) respondenten vooral uit het eigen sociale netwerk (figuur 2.6).

Een meerderheid (59%) van de 133 respondenten die een vorm van ondersteuning nodig hebben, zegt op administratief / financieel gebied géén ondersteuning nodig te hebben.

figuur 2.6 Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? e - het op orde houden van administratie en financiën (in procenten; meer antwoorden per respondent mogelijk; n = 133)

invulling van de dag

Op het gebied van hobby's, werk en studie hebben twee respondenten hulp nodig terwijl zij die (nog) niet ontvangen. Hulp op deze gebieden, voor zover nodig, krijgen verdere respondenten vooral uit het eigen netwerk (16%). 57% zegt géén ondersteuning nodig te hebben op het gebied van de eigen dagbesteding (figuur 2.7).

figuur 2.7 Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? f - invulling van de dag (hobby's, werk, studie) (in procenten; meer antwoorden per respondent mogelijk; n = 133)

sociale contacten

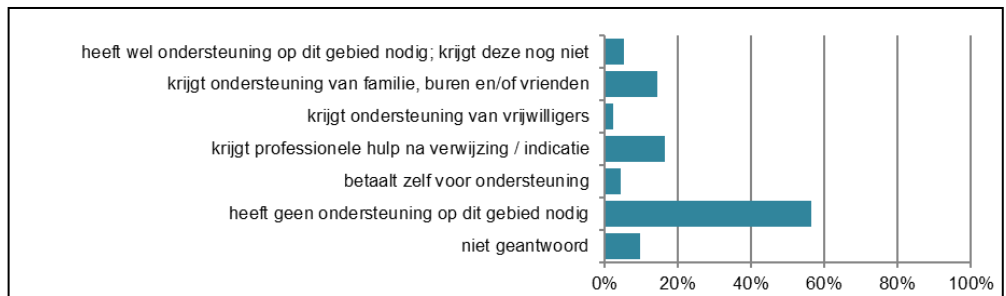
Waar het gaat om sociale contacten hebben zes respondenten (5%) hulp nodig, terwijl zij die (nog) niet ontvangen. Ondersteuning op dit gebied komt voor de andere respondenten die daaraan behoefte hebben vooral vanuit het eigen netwerk (23%). 53% heeft géén ondersteuning op dit gebied nodig (figuur 2.8).

figuur 2.8 Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? g - het onderhouden van sociale contacten (in procenten; meer antwoorden per respondent mogelijk; n = 133)

stress, verwardheid, angst, depressie

Waar het gaat om klachten zoals stress, verwardheid of gevoelens van angst of depressie hebben zeven respondenten (5%) hulp nodig terwijl zij die (nog) niet ontvangen. Andere respondenten die daaraan behoefte hebben krijgen professionele ondersteuning of ontvangen hulp uit het eigen netwerk (figuur 2.9). 56% zegt geen ondersteuning op dit gebied nodig te hebben.

figuur 2.9 Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? h - bij eventuele klachten zoals stress, verwardheid of gevoelens van angst of depressie (in procenten; meer antwoorden per respondent mogelijk; n = 133)

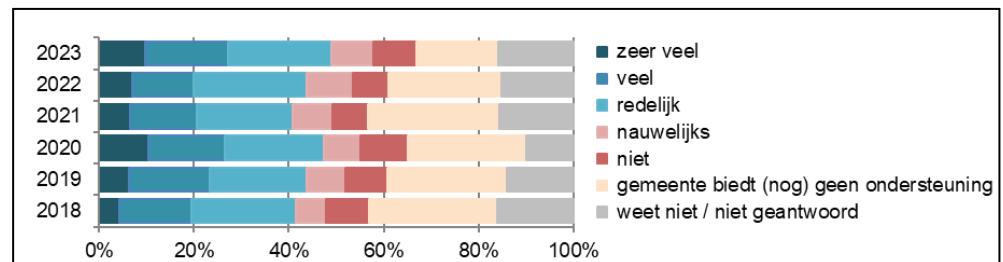
rol van de gemeente

Het aandeel van de gemeente Zoetermeer in maatschappelijke ondersteuning is drieledig. Het kan bestaan uit:

- het bieden van algemene voorzieningen;
- een gesprek met een Wmo-consulent (wanneer een inwoner zich persoonlijk meldt met een ondersteuningsvraag). Dit gesprek kan resulteren in (maatwerk) ondersteuning door de gemeente en/of een instelling.
- vrij inzetbare voorzieningen: de gemeente Zoetermeer biedt zorgaanbieders de mogelijkheid om zelf een lichte toets uit te voeren en daarna recreatieve dagbesteding en vervoer, kortdurende individuele begeleiding, zorgcoördinatie en/of waakvlamcontact aan te bieden.

Aan de 133 respondenten die ondersteuning nodig hebben is gevraagd in welke mate de ondersteuning door de gemeente ertoe bijdraagt dat zij zelfstandig kunnen blijven wonen. Figuur 2.10 toont dat, door de jaren heen, degenen die over deze vraag een oordeel kunnen hebben, in meerderheid redelijk tot zeer positief zijn over de rol van de gemeente. Dat neemt niet weg dat het aandeel respondenten met een minder gunstig oordeel – ook door de jaren heen - tamelijk constant is: in 2023 zijn dat 24 respondenten: 18%.

17% van degenen die hulp nodig hebben meldt in 2023 dat de gemeente geen, of nóg geen ondersteuning biedt. Dat hoeft niet zo veel te betekenen. De gemeente kan immers geen volledig overzicht over alle hulpvragen hebben. Een hulpvraag die in eigen kring wordt opgelost zal de gemeente niet altijd ter ore komen.

figuur 2.10 mate waarin de ondersteuning door de gemeente ertoe bijdraagt dat mensen (met behoefte aan ondersteuning) zelfstandig kunnen blijven wonen (in procenten; $n_{2023} = 133$)

Wmo-loket

Het Wmo-loket is het loket voor vragen over welzijn en zorg, waar alle inwoners terecht kunnen voor informatie, advies en ondersteuning. Dit loket in het Stadhuis-Forum is bekend bij 795 respondenten (55%). (zie tabel IV-11, p.43).

14% van deze 795 respondenten heeft in de twaalf maanden voorafgaand aan de stadspeiling informatie opgevraagd bij het Wmo-loket (telefonisch of door een persoonlijk bezoek). Zij beoordelen de verkregen informatie gemiddeld met het rapportcijfer 6,8. Dat is iets hoger dan in 2022 (6,3) en vergelijkbaar met de jaren daarvoor. Van de 104 beoordelingen zijn er 30 (29%) lager dan een 6.

Bij de beoordelingen is om een toelichting gevraagd. Deze toelichtingen staan op p.55 en verder (bijlage V-1). Bij lezing hiervan dient men zich te realiseren dat het commentaar weliswaar illustratief is, maar niet representatief voor de mening van alle gebruikers van het loket. Net als in voorgaande jaren valt namelijk op dat een verhoudingsgewijs groot deel van de lagere waarderingen (5 of lager) van een toelichting is voorzien. Deze toelichtingen gaan overwegend over lange wachttijden en tekortschietende communicatie.

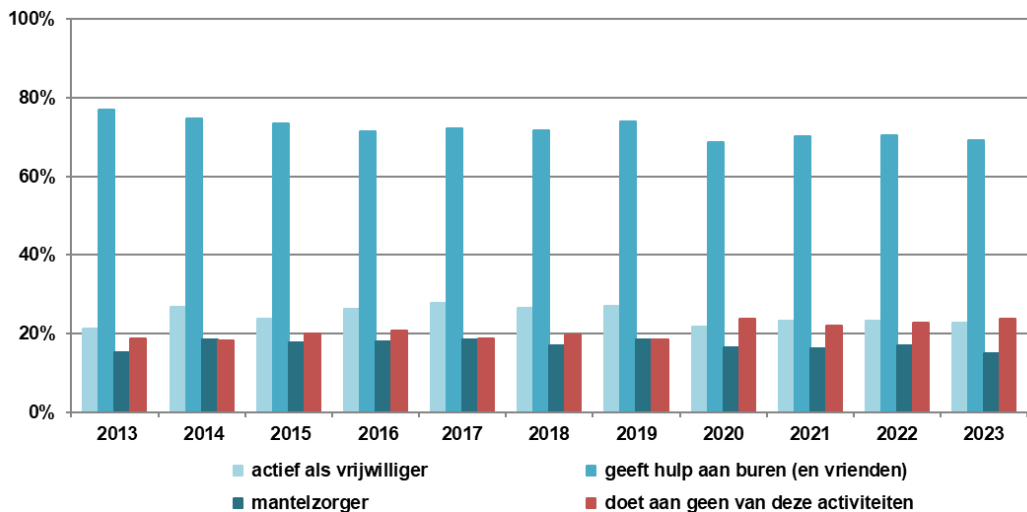
Bij de hogere cijfers worden veel minder opmerkingen gemaakt. Veelal vormt dit commentaar een bevestiging van het voldoende of hoge cijfer, maar ook hierbij worden opmerkingen gemaakt over de lange tijd die de procedures in beslag nemen.

2.2 vrijwilligerswerk, buren- en vrienden hulp, mantelzorg

Vrijwilligerswerk is werk dat onverplicht en onbetaald (of hooguit tegen een geringe vergoeding) wordt verricht ten behoeve van anderen of van de samenleving. Onder *buren- en vrienden hulp* wordt in dit onderzoek verstaan: de praktische hulp die buren en bekenden elkaar onderling geven. Voorbeelden zijn het verzorgen van planten en dieren tijdens de vakantie, klussen in huis en tuin, opvangen van kinderen na schooltijd.

Mantelzorg is de zorg voor een (chronisch) zieke, gehandicapte of hulpbehoevende naaste, d.w.z. de partner, een ouder, een kind of ander familielid, een vriend of kennis. Mantelzorgers zijn geen beroepsmatige zorgverleners. Zij geven zorg omdat zij een persoonlijke band hebben met degene voor wie zij zorgen. Mantelzorg is niet de alledaagse zorg, zoals de zorg voor een gezond kind. Mantelzorg is vaak langdurig en intensief.

Figuur 2.11 toont voor een reeks van jaren de percentages respondenten die aan één of meer van de omschreven vormen van hulpverlening doen. In 2023 is 23% van de respons actief als vrijwilliger. 69% helpt buren of vrienden. 15% noemt zichzelf mantelzorger. 24% van de respons doet aan geen van deze vormen van hulpverlening.

figuur 2.11 percentages respondenten die actief zijn als vrijwilliger, die hulp geven aan buren en vrienden, en die actief zijn als mantelzorger, in 2023 en de tien jaren daarvoor (in procenten; meer dan één antwoordmogelijkheid per respondent; n₂₀₂₃ = 1.444)

leeftijd

In tabel 2-2 worden de deelnamepercentages aan vrijwilligerswerk, burenhulp en mantelzorg per leeftijdsgroep vergeleken voor de jaren 2020 t/m 2023.

Deze tabel maakt duidelijk dat deelname aan vrijwilligerswerk en het zijn van mantelzorger een duidelijke samenhang vertonen met de leeftijd van de respondenten. Jonge respondenten (jonger dan 40 jaar) doen relatief weinig aan vrijwilligerswerk en zijn veel minder vaak mantelzorger dan respondenten tussen de 40 en 80 jaar.

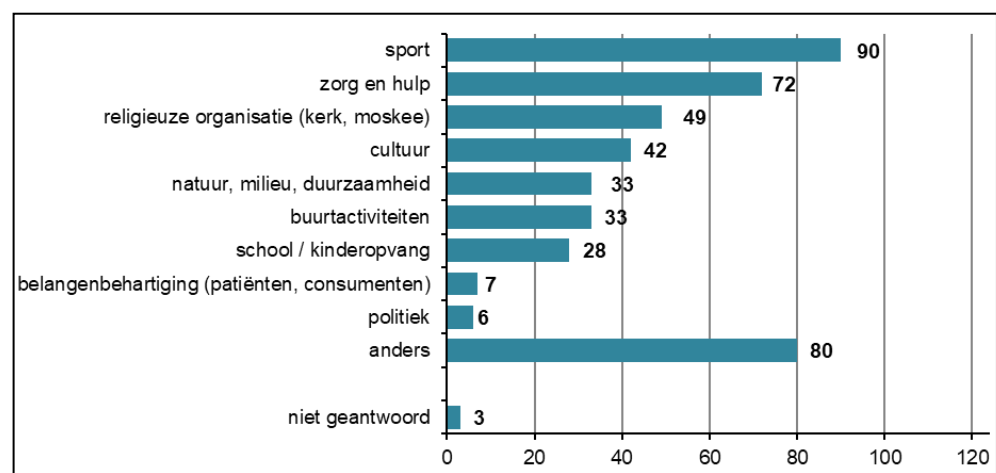
tabel 2-2 *percentages respondenten die actief zijn als vrijwilliger, die hulp geven aan buren en vrienden, en/of actief zijn als mantelzorger, naar de leeftijd in vijf klassen, in 2020 t/m 2023*

		vrijwilliger	helpt buren	mantelzorger	geen van deze	100% =
18 t/m 39 jr.	2023	14,8	62,8	6,2	32,6	438
	2022	15,2	66,1	7,6	29,7	499
	2021	16,1	66,8	6,9	27,6	548
	2020	14,3	64,9	5,0	30,9	664
40 t/m 54 jr.	2023	23,3	72,7	15,5	20,7	348
	2022	21,6	71,0	19,3	21,0	482
	2021	24,7	73,8	18,3	19,4	469
	2020	23,1	72,1	18,0	21,2	566
55 t/m 69 jr.	2023	27,0	72,5	22,5	19,0	374
	2022	28,3	76,2	22,9	15,8	520
	2021	27,0	73,2	26,3	16,7	514
	2020	27,6	72,8	27,2	17,1	615
70 t/m 79 jr.	2023	33,6	74,3	17,8	17,3	214
	2022	33,9	77,3	20,7	16,4	304
	2021	29,7	72,9	14,7	19,0	306
	2020	28,1	71,6	18,8	17,5	292
80 jr. en ouder	2023	14,3	60,0	18,6	28,6	70
	2022	16,1	44,6	12,5	50,0	112
	2021	17,1	51,4	11,4	41,0	105
	2020	11,3	46,8	15,3	46,8	124
totaal	2023	22,8	69,3	15,0	23,8	1.444
	2022	23,4	70,5	17,0	22,8	1.918
	2021	23,3	70,3	16,3	22,1	1.942
	2020	21,8	68,7	16,6	23,8	2.261

Hieronder wordt nader ingegaan op vrijwilligerswerk en mantelzorg. De vraag over buren- en vriendenhulp is niet verder uitgediept.

vrijwilligerswerk

Aan de 329 respondenten die hebben geantwoord dat zij vrijwilligerswerk verrichten is een aantal maatschappelijke sectoren voorgelegd, met de vraag in welke van deze sectoren zij als vrijwilliger actief zijn. Figuur 2.12 toont de antwoorden. Net als in voorgaande jaren zijn *sport* en *zorg en hulp* de meest genoemde sectoren. Religieuze organisaties en cultuur scoren iets lager (49, respectievelijk 42 deelnemers). De meeste overige sectoren hebben rond de 30 deelnemers onder de respondenten.

figuur 2.12 *maatschappelijke sectoren waarvoor respondenten vrijwilligerswerk doen (absolute aantallen; meer dan één antwoord per persoon mogelijk; n = 329)*

Zoetermeer voor Elkaar - vrijwilligersplatform

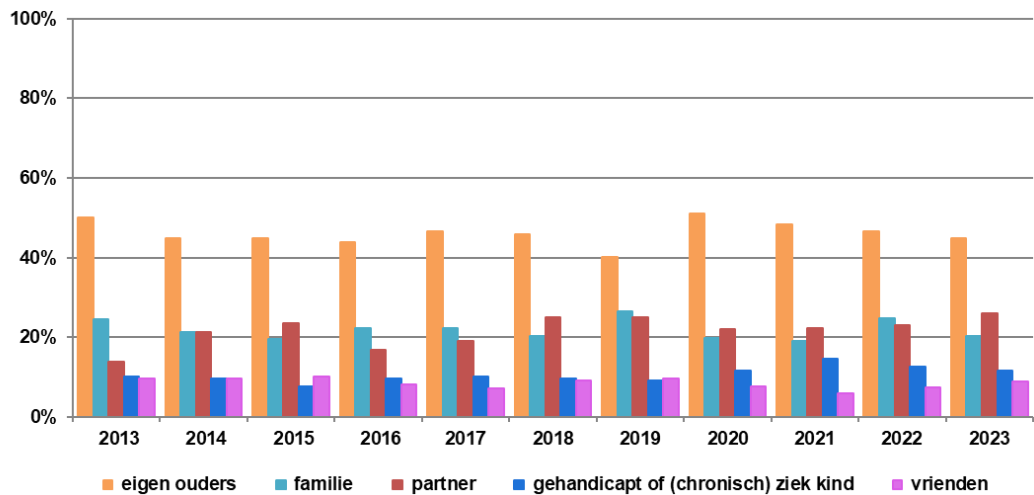
Zoetermeer voor Elkaar zorgt in de gemeente Zoetermeer voor ondersteuning van vrijwilligers. Het online platform *zoetermeervoorelkaar.nl* brengt de vraag naar, en het aanbod van vrijwilligerswerk op een plek samen. Van alle respondenten kent 16% Zoetermeer voor Elkaar (231 respondenten). 34 van hen hebben in de afgelopen twaalf maanden de website gebruikt (tabel IV-16 en IV-17, p.44).

mantelzorg

Het geven van mantelzorg doet in het algemeen een zwaarder beroep op de hulpgever dan vrijwilligerswerk en burenhulp. Van alle respondenten noemen er 216 (15%) zichzelf mantelzorger.

Figuur 2.13 toont dat de eigen ouders in 2023 in 45% van de gevallen verzorgden van de mantelzorgers zijn. 26% noemt de eigen partner als verzorgde, 12% noemt een gehandicapt of chronisch ziek kind, 20% noemt (andere) familie. Deze cijfers komen sterk overeen met die van de drie voorgaande jaren.

De getallen van vóór 2020 zijn gebaseerd op een respons met een iets andere leeftjidsverdeling (gemiddeld ouder dan in de jaren 2020 t/m 2023), omdat destijds nog geen stratificatie naar leeftijd plaatsvond.

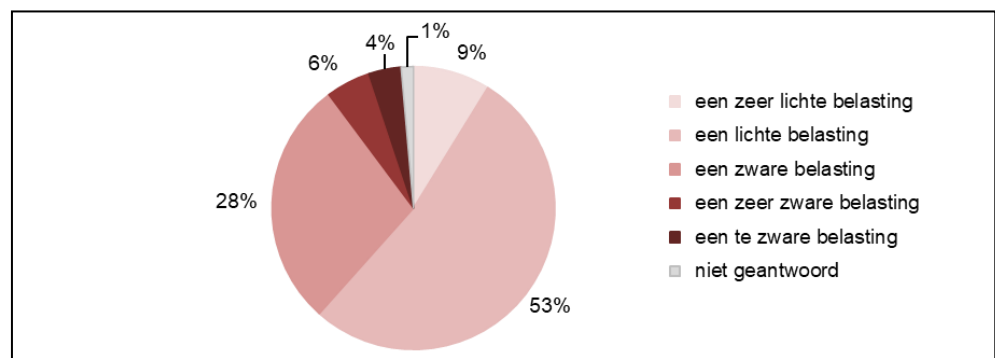

figuur 2.13 aard van de relatie tussen de mantelzorger en de ontvanger van mantelzorg in 2023 en de tien jaar daarvoor (in procenten; meer antwoorden per respondent mogelijk; n₂₀₂₃ = 216)

fysieke en psychische belasting van mantelzorgers

Een groot deel van de mantelzorgers (69%) verricht de mantelzorg meer dan een keer per week. 26% van alle mantelzorgers verricht mantelzorg alleen buiten Zoetermeer; 63% alleen binnen Zoetermeer. 10% heeft zowel binnen als buiten Zoetermeer zorgtaken.

62% van de mantelzorgers (62%) kan de zorg goed aan (figuur 2.14). Zij beschouwen de mantelzorg als een (zeer) lichte belasting. 33% zegt de belasting zwaar of zeer zwaar te vinden. Acht mantelzorgers (4%) achten de belasting te zwaar.

figuur 2.14 de belasting die mantelzorgers ervaren bij hun zorgtaken (in procenten; n = 216)

In bijlage V-2 (p.56) lichten respondenten hun antwoorden toe.

Van degenen die de belasting als *licht* of *zeer licht* zeggen te beschouwen geven enkelen aan dat zij het uit liefde doen, of als een vanzelfsprekendheid beschouwen. Enkelen lichten toe waar hun rol als mantelzorgers uit bestaat.

De belasting wordt door de respondent *zwaar*, *zeer zwaar* of *te zwaar* genoemd als de mantelzorg tijdrovend is, in combinatie met de eigen baan en/of het eigen gezin en huishouden, of als gezondheidsproblemen van de mantelzorgers zelf een rol spelen. Die zaken spelen ook als mantelzorgers de zorgtaak als een vanzelfsprekendheid beschouwen ("*wie doet 't anders?*"). Daarnaast kan ook de mentale belasting het zorgen zwaar maken, bijvoorbeeld het altijd beschikbaar moeten zijn. In een enkel geval gaat de toelichting over niet-beschikbare zorg of over wachten op passende huisvesting.

mantelzorgondersteuning - aanbieder sinds 2021

Tot in het jaar 2021 was ZoSamen (netwerk van in Zoetermeer actieve welzijnsorganisaties) een belangrijke partner van de gemeente. De gemeente bood, meestal via ZoSamen, verschillende vormen van ondersteuning aan mantelzorgers. Vanaf mei 2021 heeft inZet deze ondersteuningstaak overgenomen. InZet is een Zoetermeers samenwerkingsverband van negen organisaties uit de zorgsector (zie § 2.3). 2023 is dus het tweede volle jaar waarin inZet voor de gemeente en haar inwoners actief was.

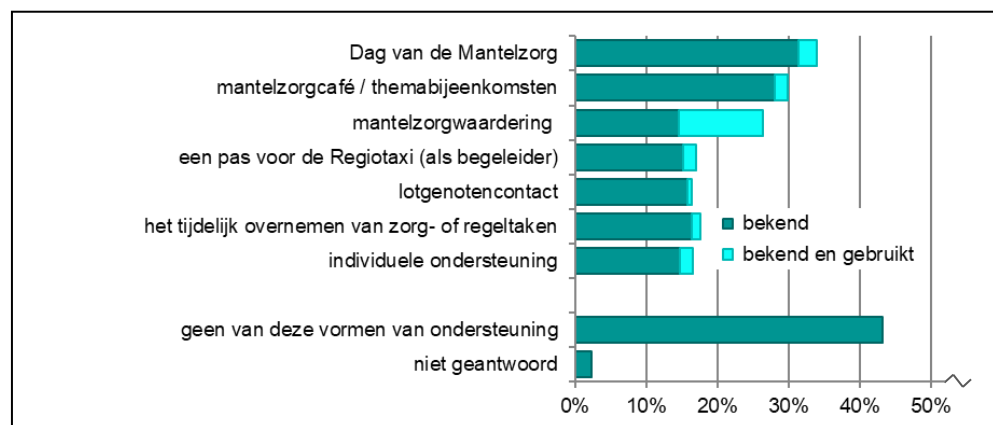
mantelzorgondersteuning - bekendheid

Van de mantelzorgers onder de respondenten heeft 56% gehoord van één of meer van de (door inZet) aangeboden vormen van mantelzorgondersteuning (zie figuur 2.15). Enkele vormen van ondersteuning zijn bekend bij zo'n 30%: de *Dag van de Mantelzorg*, het *mantelzorgcafé* en de *mantelzorgwaardering*.

mantelzorgondersteuning - gebruik

Van alle 216 mantelzorgers zeggen er 39 (18%) dat zij in de twaalf maanden voorafgaand aan de enquête gebruik gemaakt hebben van één of meer van de genoemde vormen van mantelzorgondersteuning.

De *mantelzorgwaardering* is in 2023 het meest gebruikt, namelijk door 27 mantelzorgers (dat is 13% van de mantelzorgers in de respons).

figuur 2.15 vormen van ondersteuning door inZet en de gemeente waar de mantelzorgers van gehoord heeft, en vormen van ondersteuning die de mantelzorgers gebruikt heeft in de voorafgaande twaalf maanden (in procenten; meer antwoorden per respondent mogelijk; n = 216)

mantelzorgondersteuning - beoordeling

Op de vraag aan mantelzorgers of zij vinden dat de gemeente, met de ondersteuning die zij rechtstreeks of via inZet aanbiedt, zorgt voor voldoende onder-

steuning bij de zorgtaken, antwoordt 22% van de mantelzorgers *ja*. 17% antwoordt *nee*. 59% heeft hierover geen mening.

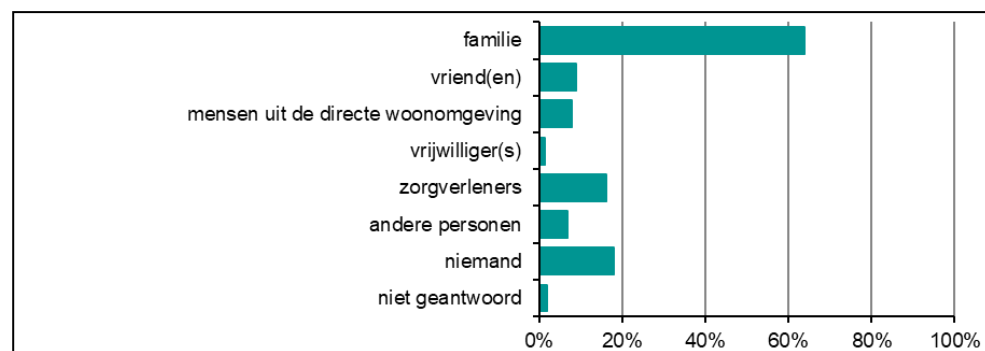
De antwoorden op de vraag of de gemeente voldoende ondersteuning biedt vertonen enige (positieve) samenhang met de bekendheid van vormen van mantelzorgondersteuning (tabel 2-3).

tabel 2-3 *het oordeel over mantelzorgondersteuning door de gemeente / inZet in relatie tot hun bekendheid met mantelzorgondersteuning (absoluut en in procenten; n = 216).*

gemeente biedt voldoende ondersteuning?		bekendheid met een of meer vormen van mantelzorgondersteuning		
		ja	nee	totaal
ja	aantal	38	10	48
	procent	31,7	10,4	22,2
nee	aantal	17	19	36
	procent	14,2	19,8	16,7
geen mening	aantal	64	64	128
	procent	53,3	66,7	59,3
niet geantwoord	aantal	1	3	4
	procent	0,8	3,1	1,9
totaal	aantal	120	96	216
	procent	100,0	100,0	100,0

ondersteuning vanuit het eigen netwerk

Ondersteuning door de eigen omgeving is voor de mantelzorgers méér aan de orde dan ondersteuning door de gemeente of door inZet: 80% van de mantelzorgers weet zich door de eigen omgeving ondersteund. Figuur 2.16 laat zien welke personen uit de eigen omgeving voor deze ondersteuning zorgen. Duidelijk is dat mantelzorgers de meeste ondersteuning vinden bij de eigen familie (68%).

figuur 2.16 *personen uit de eigen omgeving die de mantelzorgers ondersteunen (in procenten; meer antwoorden per respondent mogelijk, n = 216)*

beoordeling van de ondersteuning vanuit het eigen netwerk

Van alle mantelzorgers vindt 80% dat de mensen uit de eigen omgeving hen voldoende ondersteunen bij hun zorgtaken. 15% vindt de ondersteuning uit de eigen omgeving niet voldoende (tabel IV-28, p.47). Deze uitkomst is door de jaren heen ongeveer constant.

beoordeling van de totale ondersteuning (eigen netwerk + gemeente / inZet)

Wanneer naar het geheel gekeken wordt (d.w.z. naar de eigen omgeving enerzijds en de gemeente en inZet anderzijds) voelt 72% van de mantelzorgers zich voldoende ondersteund en voelt 23% zich niet voldoende ondersteund (tabel IV-29, p.47). Ook deze cijfers zijn vergelijkbaar met die uit recente jaren.

behoefte aan (aanvullende) ondersteuning

Bijlage V-3 (p.57 e.v.) bevat de antwoorden op de vraag aan welke (aanvullende) ondersteuning mantelzorgers behoefte hebben. In de bijlage is onderscheid

gemaakt tussen de antwoorden van respondenten die zich wél voldoende ondersteund voelen en respondenten die zich niet voldoende ondersteund voelen. De antwoorden hebben betrekking op de volgende zaken:

- gewenste ondersteuning bij het vinden van de juiste hulp (casemanager, cursus);
- begrip voor de zorgbehoefte van patiënten; erkenning van de rol van mantelzorgers;
- respijtzorg en/of meer steun vanuit de eigen familie;
- financiële ondersteuning;
- praktische ondersteuning (coaching, thuiszorg / huishouden, vervoer);
- lotgenotencontact.

Daarnaast wordt het dilemma genoemd dat de verzorgde geen hulp wil accepteren.

2.3 samenwerkingsverband inZet

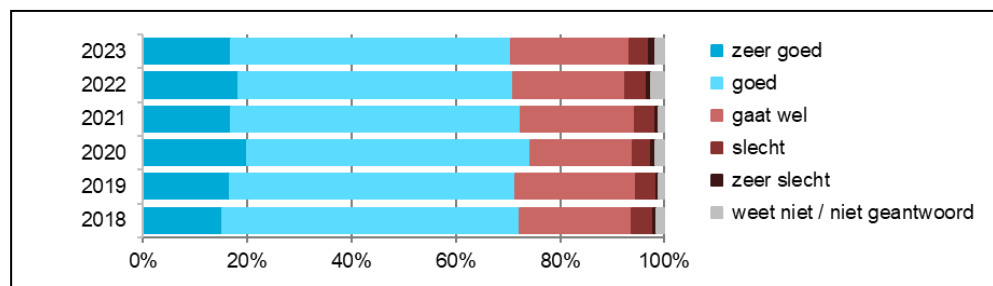
InZet is een Zoetermeers samenwerkingsverband van negen organisaties, waar inwoners sinds 1 mei 2021 terecht kunnen met hulpvragen op het gebied van zorg, welzijn, ondersteuning, dagbesteding en preventieve jeugdhulp (d.w.z. activiteiten om de vraag naar jeugdhulp te voorkomen). Voor de Zoetermeerse inwoners vormt inZet één centrale organisatie, met één website, één telefoonnummer, zes inlooplocaties in de wijken, en enkele locaties voor bezoek op afspraak of voor specifieke activiteiten.

Van alle respondenten heeft (in 2023) 23% al eens van inZet gehoord (in 2021 was dat 18%, in 2022 21%). Van deze groep heeft 11% (38 respondenten) in de twaalf maanden voor de stadspelling gebruik gemaakt van dienstverlening door inZet. Naar een beoordeling van deze dienstverlening is in 2023 niet door de gemeente gevraagd. InZet heeft zelf in het najaar van 2022 een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder ruim 900 zorgcliënten en deelnemers aan activiteiten van inZet. Dit onderzoek heeft het gemiddelde waarderingscijfer 8 opgeleverd.

2.4 gezondheid en welbevinden

2.4.1 gezondheid algemeen

71% van de respondenten meent dat er weinig of niets te klagen is over de eigen gezondheid: zij achten hun gezondheid goed of zeer goed. 5% van de respondenten acht de eigen gezondheid slecht of zeer slecht. Figuur 2.17 laat zien dat de verschillen met voorgaande jaren niet groot zijn.

figuur 2.17 beoordeling van de eigen gezondheid in 2023 en de vijf voorafgaande jaren (in procenten; $n_{2023} = 1.444$)

2.4.2 eenzaamheid

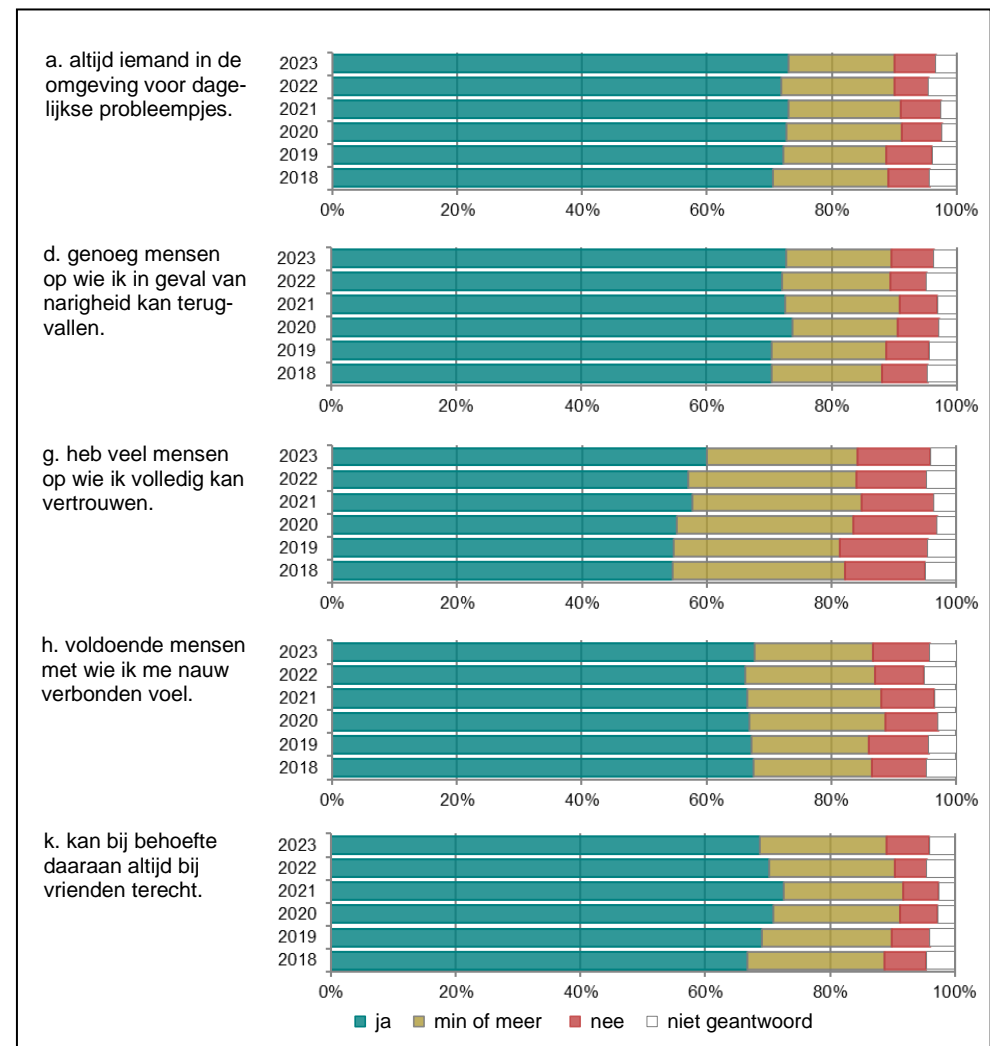
Aan de respondenten zijn elf stellingen voorgelegd die betrekking hebben op eenzaamheid. De stellingen vormen een standaard vragenset. Deze is ontleend

aan onderzoek van De Jong Gierveld en Kamphuis (1985)¹. De drie antwoordmogelijkheden bij deze stellingen zijn: *ja*, *min of meer* en *nee*. Uit deze antwoorden is een eenzaamheidsscore te berekenen. De stellingen luiden:

- a. Er is altijd wel iemand in mijn omgeving bij wie ik met mijn dagelijkse probleempjes terecht kan.
- b. Ik mis een echt goede vriend of vriendin.
- c. Ik ervaar een leegte om mij heen.
- d. Er zijn genoeg mensen op wie ik in geval van narigheid kan terugvallen.
- e. Ik mis gezelligheid om mij heen.
- f. Ik vind mijn kring van kennissen te beperkt.
- g. Ik heb veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen.
- h. Er zijn voldoende mensen met wie ik me nauw verbonden voel.
- i. Ik mis mensen om mij heen.
- j. Vaak voel ik me in de steek gelaten.
- k. Wanneer ik daar behoefte aan heb, kan ik altijd bij mijn vrienden terecht.

verbondenheid

Vijf stellingen (de stellingen a, d, g, h en k) gaan over een gevoel van verbondenheid. De stellingen zijn positief geformuleerd: een antwoord 'nee' bij een van deze stellingen versterkt de eenzaamheidsscore.

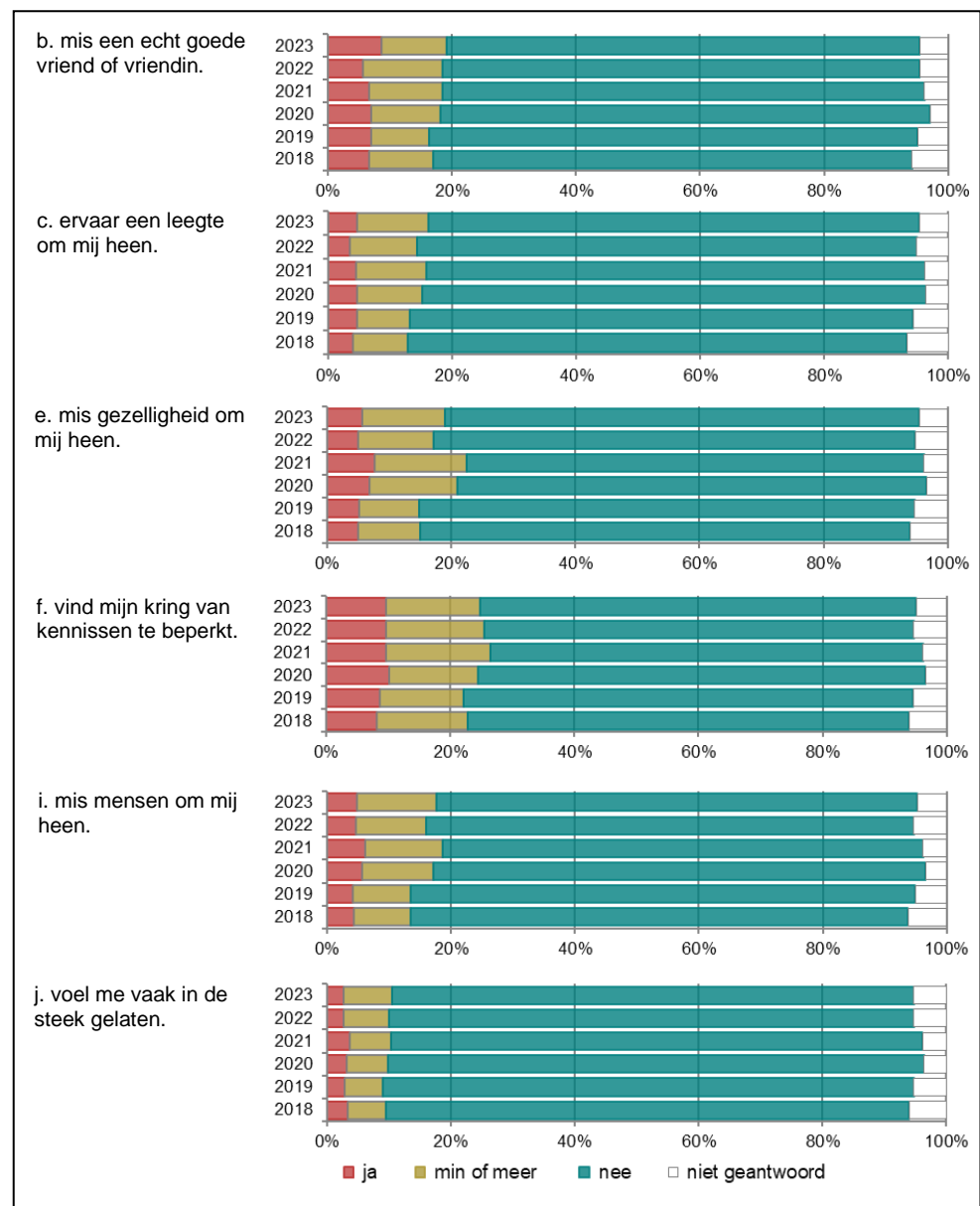
figuur 2.18 reacties op positief geformuleerde stellingen over eenzaamheid in 2023 en de vijf voorgaande jaren (in procenten; n₂₀₂₃ = 1.444; stellingen worden verkort weergegeven)

¹ de Jong Gierveld, J., & Kamphuis, F.H. (1985). The development of a Rasch-type loneliness-scale. *Applied Psychological Measurement*, 9, 289-299.

Figuur 2.18 laat zien dat de positieve antwoorden bij deze stellingen in alle jaren sterk overheersen (in 2023 ligt het aandeel tussen 60% en 73%). Telkens kiest ook een tamelijk grote groep een neutraal antwoord (tussen 17% en 24%). Een minderheid (tussen 7% en 12%) kiest 'nee'.

gemis van sociale relaties

Zes stellingen (de stellingen b, c, e, f, i en j) gaan over een gemis aan sociale relaties. De stellingen zijn negatief getoonzet: een antwoord 'ja' bij één van deze stellingen versterkt de eenzaamheidsscore. De reacties op deze zes stellingen staan in figuur 2.19. Reacties met een positieve strekking (dus het antwoord 'nee') komen bij deze stellingen meer voor dan bij de stellingen over verbondenheid: in 2023 geldt dat voor 70% tot 84% van de respons. Verder kiest 10% tot 15% een neutraal antwoord. Een minderheid (3% tot 10%) kiest het antwoord 'ja'.

figuur 2.19 reacties op negatief geformuleerde stellingen over eenzaamheid in 2023 en de vijf voorgaande jaren (in procenten; n₂₀₂₃ = 1.444; stellingen worden verkort weergegeven)

eenzaamheidsscore

Bijlage VI (p.59) licht toe hoe uit de antwoorden op de elf bovenstaande stellingen een eenzaamheidsscore wordt berekend. Deze score kan (op individueel niveau) gehele waarden aannemen tussen nul (niet eenzaam) en 11 (zeer sterke eenzaamheid). Dus: hoe lager de score, hoe gunstiger (hoe minder eenzaam). De gemiddelde eenzaamheidsscore voor de gehele respons in 2023 is 2,5 (zie tabel 2-4).

tabel 2-4 *gemiddelde eenzaamheidsscores in 2023 en de vijf voorafgaande jaren (n₂₀₂₃ = 1.362)*

	gemiddelde eenzaamheidsscore
2023	2,5
2022	2,5
2021	2,6
2020	2,6
2019	2,4
2018	2,5

Tabel 2-5 toont hoe de op respondentniveau berekende eenzaamheid in 2023 verdeeld is over vier eenzaamheidsklassen. Bij 36% van de respons is er sprake van een zekere mate van eenzaamheid; bij 8% van de respons is dat sterke of zeer sterke eenzaamheid.

tabel 2-5 *eenzaamheidsscore (2023) in vier klassen*

		aantal	procent
niet eenzaam	(0-2)	873	64,1
matige eenzaamheid	(3-8)	384	28,2
sterke eenzaamheid	(9-10)	70	5,1
zeer sterke eenzaamheid	(11)	35	2,6
totaal (eenzaamheidsscore bekend)		1.362	100,0

Tabel 2-6 laat de gemiddelde eenzaamheidsscore op wijk- en buurniveau zien voor 2023 en de vijf jaar daarvoor. De gemiddelden vertonen verschillen van buurt tot buurt (Palenstein, Driemanspolder en Meerzicht-Oost scoren relatief ongunstig met eenzaamheidsscores boven de 3,0), maar de verschillen zijn niet erg groot, en fluctueren van jaar tot jaar.

tabel 2-6 gemiddelde scores (s) op de dichotome eenzaamheidsschaal (De Jong Gierveld) per wijk en buurt, in 2023 en de vijf voorafgaande jaren

wijk	2018*		2019*		2020*		2021		2022		2023	
	s	n	s	n	s	n	s	n	s	n	s	n
Centrum	2,7	300	3,3	282	2,7	305	2,7	297	2,7	304	2,9	198
Dorp	2,6	93	2,9	75	2,4	82	2,3	80	2,3	76	2,5	66
Stadscentrum	2,5	48	2,7	55	2,8	51	2,1	72	2,6	74	2,9	39
Palenstein	3,0	57	3,5	51	2,7	51	3,9	62	2,8	58	3,1	36
Driemanspolder	2,6	102	3,7	101	2,9	121	2,6	83	2,9	96	3,2	57
Meerzicht	2,7	233	2,5	208	2,5	231	3,2	214	2,9	184	2,8	163
Meerzicht-West	2,5	147	2,3	125	2,2	144	2,9	137	2,5	121	2,6	103
Meerzicht-Oost	3,0	86	2,7	83	2,8	87	3,6	77	3,9	63	3,2	60
Buyt. de Leyens	2,9	356	2,1	288	2,5	322	2,6	305	3,1	270	2,3	231
Buytenwegh	2,7	148	2,3	116	2,6	144	3,1	133	2,6	133	2,2	99
De Leyens	2,3	205	2,0	159	2,4	162	2,3	172	2,3	137	2,4	132
Seghwaert	2,5	252	2,5	248	2,5	240	2,8	255	2,5	249	2,6	172
Seghwaert-Zw	2,8	121	2,7	138	2,5	108	3,0	125	2,7	109	1,8	67
Seghwaert-No	2,3	131	2,3	105	2,5	121	2,6	130	2,4	140	3,0	105
Noordhove	2,2	170	2,2	133	2,6	142	2,1	123	2,7	123	2,1	91
Noordhove-West	2,3	79	2,3	52	3,0	40	2,4	57	2,2	46	2,2	39
Noordhove-Oost	2,1	89	2,1	67	2,2	84	1,8	66	2,9	77	2,1	52
Rokkeveen	2,5	395	2,3	332	2,7	359	2,7	337	2,3	346	2,6	246
Rokkeveen-West	2,8	171	2,5	121	2,7	144	2,9	122	2,2	134	2,4	83
Rokkeveen-Oost	2,3	220	2,0	182	2,6	186	2,5	215	2,4	212	2,6	163
Oosterheem	2,2	276	1,9	271	2,6	382	2,3	318	2,4	311	2,4	242
Oosterheem-Zw	1,7	88	1,8	60	2,3	97	1,7	96	2,0	88	2,0	76
Oosterheem-No	2,4	182	1,9	184	2,7	235	2,5	223	2,5	223	2,5	166
Overig	3,1	84	2,7	133	2,7	197	1,8	12	1,1	24	1,9	19
Zoetermeer	2,5	2.066	2,4	1.895	2,6	2.178	2,6	1.862	2,5	1.811	2,5	1.362

s = gemiddelde eenzaamheidsscore; n = aantal respondenten (per wijk of buurt en totaal)

* Tussen 2018 en 2021 kan de som van de buurttotaal afwijken van de wijktotaal, omdat in die jaren bij een deel van de respondenten wel de woonwijk maar niet de woonbuurt bekend was.

In tabel 2-7 wordt voor 2023 en de vijf jaar daarvoor nagegaan welke verschillen in eenzaamheid er bestaan tussen leeftijdsgroepen, en tegelijk wordt nagegaan of de eenzaamheid voor bepaalde leeftijdsgroepen is toegenomen.

tabel 2-7 gemiddelde scores (s) op de dichotome eenzaamheidsschaal (De Jong Gierveld) per leeftijdsgroep, in 2023 en de vijf voorafgaande jaren

leeftijd	2018		2019		2020		2021		2022		2023	
	s	n	s	n	s	n	s	n	s	n	s	n
18 t/m 29 jaar	2,2	172	2,2	113	3,0	281	3,0	231	2,8	219	2,8	184
30 t/m 39 jaar	1,9	210	2,0	194	2,4	375	2,9	311	2,3	246	2,6	241
40 t/m 49 jaar	2,5	259	2,4	214	2,4	399	2,3	323	2,4	328	2,2	233
50 t/m 59 jaar	2,5	400	2,3	365	2,5	378	2,4	323	2,4	310	2,4	240
60 t/m 69 jaar	2,6	558	2,4	501	2,6	377	2,5	319	2,3	330	2,4	217
70 t/m 79 jaar	2,6	297	2,6	368	2,5	266	2,7	277	2,7	285	2,5	196
80 jaar en ouder	2,9	88	3,3	96	3,5	102	2,9	78	3,4	92	4,1	51
totaal	2,5	1.984	2,4	1.851	2,6	2.178	2,6	1.862	2,5	1.810	2,5	1.362

s = gemiddelde eenzaamheidsscore; n = aantal respondenten (per leeftijdsgroep en totaal)

De tabel laat zien dat jongere leeftijdsgroepen in het verleden meestal een gunstiger gemiddelde eenzaamheidsscore hadden (lager getal) dan oudere groepen. Vanaf het coronajaar 2020 is daarin wel iets veranderd. De jongste leeftijdsgroep had in 2020 de hoogste eenzaamheidsscore (3,0), afgezien van de 80+ers.

In 2023 doet zich iets vergelijkbaars voor: de oudste groep (80+) komt er het minst gunstig uit, met een gemiddelde score van 4,1; de jongste groep volgt, met een gemiddelde eenzaamheidsscore van 2,8.

Gezondheidsmonitor GGD Haaglanden

In de stadspeiling wordt elk jaar naar eenzaamheid gevraagd omdat dit een jaarlijks op te leveren meetfactor voor de Programmabegroting betreft. In 2022 zijn de rapportages over de Gezondheidsmonitor / gezondheidsmeter 2020 van de GGD 's, het RIVM en het CBS beschikbaar gekomen.¹ In dit gezondheidsonderzoek worden (vierjaarlijks) dezelfde vragen over eenzaamheid gesteld als jaarlijks in de stadspeiling. Ook de berekening van eenzaamheidsscores verloopt op dezelfde wijze. De onderzoeken zijn (wat de Zoetermeerse steekproef betreft) vergelijkbaar van omvang. De uitkomsten van beide onderzoeken verschillen toch tamelijk sterk. De Gezondheidsmonitor stelt vast dat in 2020 50% van de Zoetermeerse 18+'ers zich matig tot zeer sterk eenzaam voelde. Bij de stadspeiling is dit percentage 38% (in 2020), 37% (in 2021) en 36% (in 2022 en 2023). Ook in eerdere jaren gaf de stadspeiling verhoudingsgewijs iets gunstiger cijfers te zien. Oorzaken van dit verschil liggen waarschijnlijk in de herweging die het CBS landelijk toepast (een weging op basis van geslacht, leeftijd, burgerlijke staat, stedelijkheidsgraad, huishoudengrootte, herkomst en inkomen).

Het cijfer uit de Gezondheidsmonitor is uiteraard de standaard wanneer het gaat om landelijke of regionale vergelijkingen. Het cijfer uit de stadspeiling ontleent zijn meerwaarde aan het feit dat de meetfrequentie vier keer hoger ligt: een meetfrequentie die door de gemeentelijke Programmabegroting wordt afgedwongen.

2.4.3 psychische gezondheid

In een blok met zeven standaardvragen is gepeild hoe men zich in de vier weken voorafgaand aan de enquête voelde:

- a. Hoe vaak was u gedurende de afgelopen vier weken erg zenuwachtig?
- b. Hoe vaak zat u gedurende de afgelopen vier weken zo in de put, dat niets u kon opvrolijken?
- c. Hoe vaak voelde u zich gedurende de afgelopen vier weken kalm en rustig?
- d. Hoe vaak had u gedurende de afgelopen vier weken veel energie?
- e. Hoe vaak was u gedurende de afgelopen vier weken een gelukkig mens?
- f. Hoe vaak voelde u zich gedurende de afgelopen vier weken somber en neerslachtig?
- g. Hoe vaak hebben emotionele problemen u gedurende de afgelopen vier weken gehinderd bij uw sociale activiteiten?

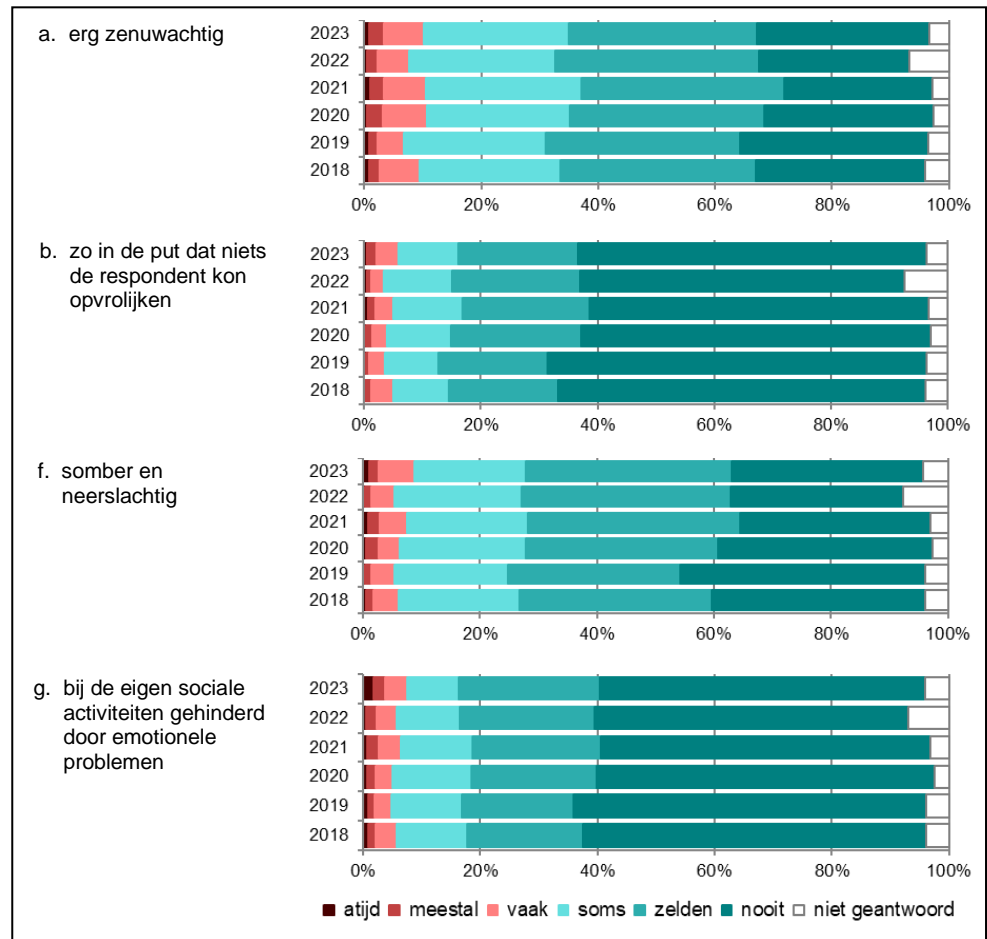
De vragen zijn voorgelegd aan één steekproef van 4.000 Zoetermeeders, en leverden een respons op van 766 personen.

Figuur 2.20 toont de reacties (in 2023 en in de vijf jaar daarvóór) op de vier vragen over psychische gezondheid die negatief zijn geformuleerd. De figuur laat zien dat zenuwachtigheid in 2023 bij 10% van de respondenten *altijd*, *meestal* of *vaak* voorkwam. 6% zat veelal zó in de put dat niets hem of haar nog kon opvrolijken. 9% was veelal somber en neerslachtig. En 8% ondervond *altijd*, *meestal* of *vaak* hinder van emotionele problemen bij zijn of haar sociale activiteiten.

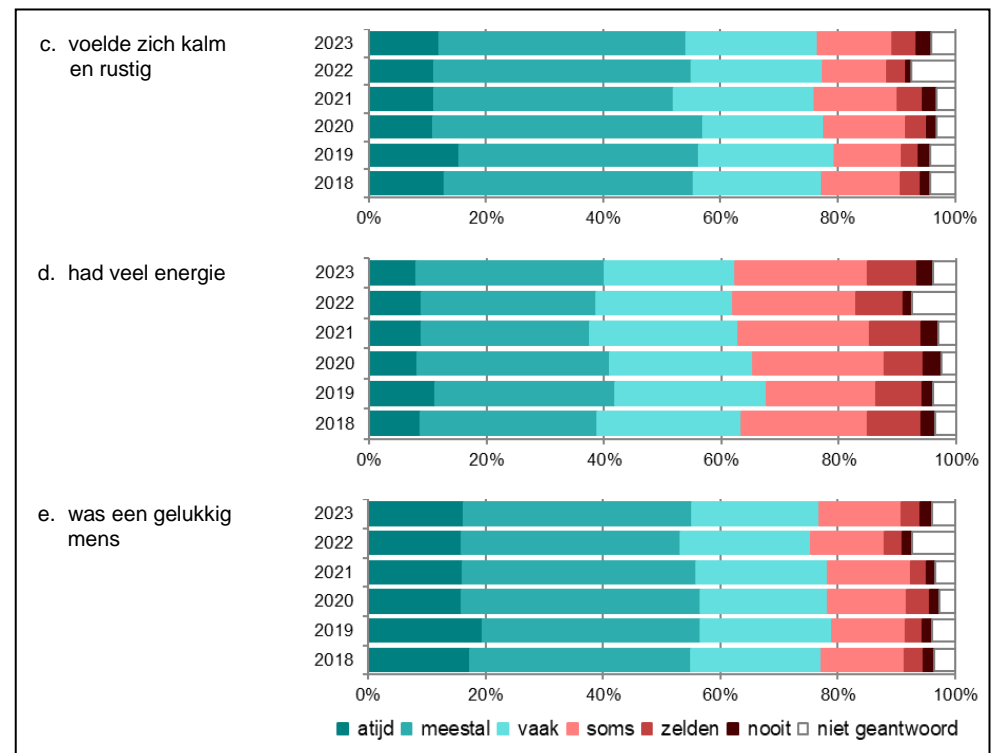
Reacties op drie vragen met een positieve strekking (c, d en e) staan in figuur 2.21. 7% van de respondenten voelde zich in de vier weken voorafgaand aan de enquête *zelden* of *nooit* rustig; 11% had zelden of nooit veel energie; 5% voelde zich zelden of nooit een gelukkig mens.

Uit de jaarreeksen blijkt dat de reacties op de stellingen, hoewel in 2023 iets ongunstiger dan in 2022, door de jaren heen redelijk stabiel zijn.

¹ GGD Haaglanden, Afdeling Epidemiologie (2022), GGD Gezondheidsmeter 2020, Factsheet Eenzaamheid Zoetermeer, <https://gezondheidsgids.ggdhaaglanden.nl/documents/Socialegezondheid>

figuur 2.20 psychische klachten bij de respondent in de vier weken voorafgaand aan de stadspeiling of omnibusenquête, in de jaren 2018 t/m 2023 (in procenten; $n_{2023} = 766$)

figuur 2.21 stabiliteit, energie en geluksgevoel in de vier weken voorafgaand aan de stadspeiling / omnibusenquête, in de jaren 2018 t/m 2023 (in procenten; $n_{2023} = 766$)

mental health inventory

Er bestaat een internationale standaard voor de meting van de psychische gezondheid van personen ouder dan twaalf jaar: de MHI-5. Deze wordt gebaseerd op vijf van de vragen die betrekking hebben op de psychische gesteldheid in de afgelopen vier weken: de vragen a, b, c, e en f. De berekening van de MHI-5 staat toegelicht in bijlage VI (p.60). Voor 2023 bedraagt de MHI-5 gemiddeld 75,8 op een schaal van nul (ongunstig) tot 100 (gunstig). Dat getal ligt binnen de smalle range van waarden die in de vijf voorgaande jaren zijn gevonden: tussen 75,4 en 78,4.

Tabel 2-8 toont de gemiddelde MHI-5 per wijk voor 2023 en de vijf voorafgaande jaren. De verschillen van gemiddelden per wijk met het stadsgemiddelde zijn alle jaren klein. Een nadere uitsplitsing (naar buurt) is gezien de aantallen respondenten onvoldoende informatief.

Als individuele grens tussen *psychisch gezond* en *psychisch ongezond* wordt voor deze weinig verfijnde standaard een score van 60 op de schaal van nul tot 100 gehanteerd:

- MHI5 \geq 60 : psychisch gezond (geldt voor 85% van de respons in 2023);
- MHI5 < 60 : psychisch ongezond (geldt voor 15% van de respons in 2023).

tabel 2-8 *gemiddelde mental health inventory (MHI-5) per wijk, in 2023 en de vijf voorafgaande jaren*

wijk	2018		2019		2020		2021		2022		2023	
	MHI-5	n	MHI-5	n	MHI-5	n	MHI-5	n	MHI-5	n	MHI-5	n
Centrum	77,0	145	75,5	151	77,0	135	73,7	142	75,1	154	74,7	105
Meerzicht	77,9	126	77,6	116	76,2	105	72,1	114	76,7	93	75,2	85
Buytenwegh	76,1	71	78,4	54	76,2	86	75,2	73	75,8	67	74,4	56
De Leyens	76,1	102	79,6	73	77,4	86	77,2	82	78,5	67	74,0	77
Seghwaert	76,8	119	78,3	130	76,7	130	73,9	117	75,1	131	76,1	83
Noordhove	74,7	80	76,3	71	73,9	62	78,4	59	77,2	56	80,4	44
Rokkeveen	76,7	195	79,4	191	77,0	171	77,5	152	77,1	171	77,7	126
Oosterheem	78,5	135	80,7	141	76,7	184	76,1	171	77,9	150	75,0	141
overig/onbekend	77,5	52	79,1	65	75,0	91	78,5	8	80,0	14	76,7	11
Zoetermeer	76,9	1.028	78,4	992	76,4	1.050	75,4	918	76,6	903	75,8	728

n = aantal respondenten (per wijk / totaal)

BIJLAGE I bevolking, steekproef en respons

In de onderstaande tabel worden de Zoetermeerse bevolking van 18 jaar en ouder, de steekproef en de bruikbare respons van dit deelonderzoek vergeleken aan de hand van de kenmerken *seks* en *leeftijd*. In de tabel worden dezelfde leeftijdsgrenzen gehanteerd als in de stratificatie van de steekproef. De stratificatie wordt in §1.3 (p.7) toegelicht. Respondenten die op de vraag naar seks hebben geantwoord: “*anders / wil dat niet zeggen*”) zijn hier buiten de berekening gelaten.

tabel I-1 Zoetermeerse bevolking (18+), steekproef en respons, naar seks en leeftijd in klassen, in procenten

leeftijd	seks	bevolking 18+ op 01-01-2023	steekproef	respons
18 t/m 34 jaar	man	12,5	24,1	10,9
	vrouw	12,4	22,8	11,8
	totaal	25,0	46,9	22,7
35 t/m 49 jaar	man	11,5	11,3	9,4
	vrouw	11,4	13,0	14,7
	totaal	23,7	24,3	24,1
50 t/m 59 jaar	man	8,1	6,2	8,1
	vrouw	8,8	7,1	9,1
	totaal	16,9	13,3	17,2
60 t/m 74 jaar	man	11,4	5,3	12,2
	vrouw	12,4	5,7	11,7
	totaal	23,8	10,9	23,9
75 jaar en ouder	man	4,7	2,1	5,8
	vrouw	5,9	2,5	6,2
	totaal	10,6	4,6	12,1
alle leeftijden (18+)	man	48,2	48,9	46,5
	vrouw	51,8	51,1	53,5
totaal	=100%	101.156	8.000	1.425

bevolking 18+

Binnen de Zoetermeerse bevolking van 18 jaar en ouder zijn vrouwen met 51,8% in de meerderheid. Ook wanneer naar de leeftijdsklassen boven de 50 jaar wordt gekeken zijn vrouwen in de meerderheid. Bij de jongere klassen zijn mannen (zeer) licht in de meerderheid.

steekproef, stratificatie

De steekproef is *binnen* de onderscheiden leeftijdscategorieën aselekt getrokken. *Tussen* leeftijdscategorieën zijn er echter verschillen. De kans voor iemand uit de jongste groep om in de steekproef te vallen is bijvoorbeeld veel groter dan de kans voor iemand in de leeftijd tussen de 60 en 75 jaar. De steekproefomvang per leeftijdsgroep is vastgesteld op basis van de ervaring uit voorgaande jaren. Hiermee werd beoogd een meer evenwichtige respons - waar het leeftijd betreft - te bewerkstelligen. Daarbij is ook de verwachte absolute respons in het oog gehouden. Die mocht per leeftijdscategorie niet te klein worden. Andere variabelen dan leeftijd zijn niet in de stratificatie betrokken.

respons

Bij 1.425 van de 1.444 respondenten op deze enquête is zowel de leeftijd als de seks (anders dan: *anders / wil dat niet zeggen*) bekend. Vergelijking met de bevolkingsopbouw op 1 januari 2023 laat zien dat de stratificatie goed, zij het niet feilloos heeft gewerkt. De percentages in de respons verschillen bij drie van de onderscheiden leeftijdsgroepen minder dan 0,5 procentpunt van de bevolkings-

percentages. Bij de jongste groep (18 t/m 34 jaar) en de oudste groep (75+) zijn de verschillen groter (resp. 2,7 en 1,5 procentpunt).

Besloten is om geen nadere weging (waarmee de leeftijdsverdeling exact gelijk aan die in de bevolking gemaakt zou kunnen worden) toe te passen.

BIJLAGE II betrouwbaarheid en nauwkeurigheid

Betrouwbaarheidsintervallen

De in dit verslag opgenomen uitkomsten hebben betrekking op de totale respons of op bepaalde categorieën daarbinnen. Over de 'werkelijkheid', dat wil zeggen de situatie in de totale populatie van Zoetermeeders van 18 jaar of ouder, kunnen alleen uitspraken worden gedaan in de vorm van schattingen. Dit kan in de vorm van puntschattingen en intervallschattingen. Bij een puntschatting, dat wil zeggen een schatting in de vorm van één getal, ligt het voor de hand als benadering van de werkelijkheid de uitkomst uit de enquête te nemen. Wanneer in de respons bijvoorbeeld 40% een bepaald gedrag vertoont, wordt dan aangenomen dat dit ook in de populatie 40% zal zijn. Een dergelijke puntschatting van een percentage zal bijna altijd in meer of mindere mate van de werkelijkheid afwijken.

De kans op een verkeerde schatting kan men aanzienlijk reduceren door de werkelijkheid te schatten in de vorm van intervallen (intervallschattingen). Het is daarbij, met behulp van statistische formules, mogelijk de grootte van een interval zodanig rond de enquête-uitkomst (bijvoorbeeld rond een percentage) te kiezen dat met een bepaalde betrouwbaarheid, uitgedrukt in procenten, kan worden aangenomen dat het werkelijke percentage zich binnen dat interval bevindt.

In tabel II-1 is voor verschillende aantallen respondenten en voor verschillende percentages in de respons weergegeven wat de nauwkeurigheidsmarges zijn. Het gaat daarbij om de marges bij 95% betrouwbaarheid. Dit betekent dat als de steekproeftrekking en het onderzoek vele malen zou worden herhaald, het berekende nauwkeurigheidinterval in minstens 95 van de 100 gevallen de werkelijke waarde zou bevatten.

Voorbeelden

Allereerst enkele voorbeelden ter verduidelijking van de tabel:

- Stel dat van alle 1.444 respondenten 30% opvatting A aanhangt. In werkelijkheid (dus in de totale populatie Zoetermeeders van 18 jaar en ouder) zal dit percentage dan met 95% zekerheid liggen tussen 27,6% en 32,4%.
Als alleen de 766 respondenten op de vragen over psychische gezondheid worden beschouwd zal dit percentage met 95% zekerheid liggen tussen 26,8% en 33,2%.
- Stel dat van alle respondenten er 50 gedrag X vertonen. Als van deze 50 personen 60% vrouw is dan kan met 95% zekerheid gesteld worden dat van alle Zoetermeerse 18-plussers die gedrag X vertonen tussen de 46,4% en 73,6% vrouw is.

tabel II-1 *aantal procentpunten waarmee de werkelijke percentages (in de populatie) maximaal kunnen verschillen met die in de respons (betrouwbaarheidsinterval van 95%).*

		percentages in de respons				
		10% of 90%	20% of 80%	30% of 70%	40% of 60%	50%
aantal	50	8,3	11,1	12,7	13,6	13,9
respon-	100	5,9	7,8	9,0	9,6	9,8
dent	200	4,2	5,5	6,4	6,8	6,9
	300	3,4	4,5	5,2	5,5	5,7
	400	2,9	3,9	4,5	4,8	4,9
	500	2,6	3,5	4,0	4,3	4,4
	600	2,4	3,2	3,7	3,9	4,0
	700	2,2	3,0	3,4	3,6	3,7
	766	2.1	2.8	3.2	3.5	3.5
	800	2,1	2,8	3,2	3,4	3,5
	900	2,0	2,6	3,0	3,2	3,3
	1.000	1,9	2,5	2,8	3,0	3,1
	1.100	1,8	2,4	2,7	2,9	3,0
	1.200	1,7	2,3	2,6	2,8	2,8
	1.300	1,6	2,2	2,5	2,7	2,7
	1.400	1,6	2,1	2,4	2,6	2,6
	1.444	1,5	2,1	2,4	2,5	2,6

BIJLAGE III vragenlijst

MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

94. Bij maatschappelijke ondersteuning gaat het om het krijgen van hulp of voorzieningen, om zelfstandig te kunnen blijven wonen en mee te doen in de samenleving. De hulp kan tal van terreinen omvatten. Denk bijvoorbeeld aan het doen van boodschappen, het aanpassen van een woning of het regelen van vervoer. Maar ook de praktische hulp aan mensen met een handicap of langdurige ziekte, en aan hun naasten, valt eronder.

Ontvangt u zelf ondersteuning of heeft u ondersteuning nodig?

1. ja
 2. nee → ga naar vraag 97 (pagina 33)

95. **Op welke gebieden krijgt u ondersteuning of heeft u ondersteuning nodig?**

a. huisvesting (eventuele aanpassingen aan de woning / de woonsituatie)

- meer antwoorden mogelijk -

- een aanpassing van mijn woonsituatie is niet nodig
 ik zou moeten verhuizen naar een aangepaste woning / woonvorm
 ik heb voorzieningen / aanpassingen in mijn bestaande woning nodig
 ik ben verhuisd naar een aangepaste woonvorm
 familieleden, buren en/of vrienden hebben mijn woning aangepast
 vrijwilligers hebben mijn woning aangepast
 mijn woning is aangepast na indicatie door de gemeente
 ik heb zelf mijn woning aangepast / laten aanpassen

b. het huishouden (schoonmaken, wasgoed)

- meer antwoorden mogelijk -

- ik heb geen ondersteuning op dit gebied nodig
 ik heb wel ondersteuning op dit gebied nodig, maar ik krijg deze nog niet
 ik krijg ondersteuning van familie, buren en/of vrienden
 ik krijg ondersteuning van vrijwilligers
 ik krijg professionele hulp na indicatie door de gemeente
 ik los het probleem zelf op (met particuliere hulp)

c. mobiliteit: boodschappen doen, naar de kapper gaan, een ommetje maken

- meer antwoorden mogelijk -

- ik heb geen ondersteuning op dit gebied nodig
 ik heb wel ondersteuning op dit gebied nodig, maar ik krijg deze nog niet
 ik krijg ondersteuning van familie, buren en/of vrienden
 ik krijg ondersteuning van vrijwilligers
 ik heb hiervoor een voorziening van de gemeente gekregen zoals een scootmobiel of de Regiotaxi
 ik los het probleem zelf op (particuliere hulp, zelf een rollator of scootmobiel gekocht, etc.)

d. dagelijkse activiteiten: opstaan, douchen, aankleden, eten e.d.

- meer antwoorden mogelijk -

- ik heb geen ondersteuning op dit gebied nodig
- ik heb wel ondersteuning op dit gebied nodig, maar ik krijg deze nog niet
- ik krijg ondersteuning van familie, buren en/of vrienden
- ik krijg ondersteuning van vrijwilligers
- ik krijg professionele hulp
- ik los het probleem zelf op (particuliere hulp, zelf een douchestoel gekocht etc.)

e. bij het op orde houden van mijn administratie en financiën

- meer antwoorden mogelijk -

- ik heb geen ondersteuning op dit gebied nodig
- ik heb wel ondersteuning op dit gebied nodig, maar ik krijg deze nog niet
- ik krijg ondersteuning van familie, buren en/of vrienden
- ik krijg ondersteuning van vrijwilligers
- ik krijg professionele hulp
- ik betaal zelf voor ondersteuning

f. bij de invulling van mijn dag (hobby's, werk, studie)

- meer antwoorden mogelijk -

- ik heb geen ondersteuning op dit gebied nodig
- ik heb wel ondersteuning op dit gebied nodig, maar ik krijg deze nog niet
- ik krijg ondersteuning van familie, buren en/of vrienden
- ik krijg ondersteuning van vrijwilligers
- ik krijg professionele hulp
- ik betaal zelf voor ondersteuning

g. bij het onderhouden van sociale contacten

- meer antwoorden mogelijk -

- ik heb geen ondersteuning op dit gebied nodig
- ik heb wel ondersteuning op dit gebied nodig, maar ik krijg deze nog niet
- ik krijg ondersteuning van familie, buren en/of vrienden
- ik krijg ondersteuning van vrijwilligers
- ik krijg professionele hulp
- ik betaal zelf voor ondersteuning

h. bij eventuele klachten zoals stress, verwardheid of gevoelens van angst of depressie

- meer antwoorden mogelijk -

- ik heb geen ondersteuning op dit gebied nodig
- ik heb wel ondersteuning op dit gebied nodig, maar ik krijg deze nog niet
- ik krijg ondersteuning van familie, buren en/of vrienden
- ik krijg ondersteuning van vrijwilligers
- ik krijg professionele hulp
- ik betaal zelf voor ondersteuning

101. Kunt u aangeven op welk(e) gebied(en) u momenteel vrijwilligerswerk doet?

- meer antwoorden mogelijk -

- sport
- zorg en hulp
- cultuur
- belangenbehartiging (patiënten, consumenten)
- natuur, milieu, duurzaamheid
- politiek
- religieuze organisatie (kerk, moskee)
- school / kinderopvang
- buurtactiviteiten
- anders

102. Zoetermeer voor Elkaar zorgt in Zoetermeer voor ondersteuning van vrijwilligers.

Kende u Zoetermeer voor Elkaar al?

- 1. ja
- 2. nee → ga naar vraag 104

103. De website zoetermeervoorelkaar.nl is het online platform dat het aanbod van vrijwilligerswerk, en de vraag ernaar bij elkaar brengt.

Heeft u in de afgelopen twaalf maanden gebruik gemaakt van zoetermeervoorelkaar.nl?

- 1. ja
- 2. nee
- 3. dat weet ik niet meer

BUREN- EN VRIENDENHULP

104. Onder buren- en vriendenhulp wordt hier verstaan: de praktische hulp die buren en bekenden elkaar onderling geven: bijvoorbeeld het verzorgen van planten en dieren tijdens de vakantie, klussen in huis en tuin, opvangen van kinderen na schooltijd.

Geeft u wel eens dergelijke hulp aan uw buren of bekenden?

- 1. ja
- 2. nee

MANTELZORG

Mantelzorgers zorgen voor een (chronisch) zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder, kind of ander familielid, of een vriend, kennis of buur. Mantelzorgers zijn geen beroepsmatige zorgverleners; zij geven zorg omdat zij een persoonlijke band hebben met degene voor wie ze zorgen. Mantelzorg is niet de alledaagse zorg, zoals de zorg voor een gezond kind. Mantelzorg is vaak langdurig en intensief.

105. Verricht u momenteel mantelzorg?

- 1. ja
- 2. nee → ga naar vraag 117 (pagina 36)

106. Hoe vaak geeft u mantelzorg?

- 1. een aantal keer per jaar
- 2. een aantal keer per maand
- 3. een aantal keer per week / dag

107. Voor wie zorgt u?

- meer antwoorden mogelijk -

- partner
- gehandicapt of (chronisch) ziek kind
- eigen ouder(s)
- overige familie
- vriend(en)
- anders, namelijk:

108. Geeft u mantelzorg binnen of buiten Zoetermeer?

- 1. binnen Zoetermeer
- 2. buiten Zoetermeer
- 3. zowel binnen als buiten Zoetermeer

109a Ervaart u de zorgtaken die u uitvoert als een lichte, een zware, of misschien een te zware belasting voor uzelf?

- 1. een zeer lichte belasting
- 2. een lichte belasting
- 3. een zware belasting
- 4. een zeer zware belasting
- 5. een te zware belasting

b. Uw eventuele toelichting:

110. De gemeente biedt, voor een deel via het samenwerkingsverband inZet, verschillende vormen van ondersteuning aan mantelzorgers. Op 1 mei 2021 heeft inZet deze ondersteuningstaak overgenomen van ZoSamen.

Van welke vormen van ondersteuning door inZet en de gemeente heeft u wel eens gehoord?

- meer antwoorden mogelijk -

- individuele ondersteuning (maatwerk door een mantelzorgcoördinator)
- het tijdelijk overnemen van zorg- of regeltaken
- lotgenotencontact
- mantelzorgcafé / themabijeenkomsten
- mantelzorgwaardering (voorheen het mantelzorgcompliment)
- Dag van de Mantelzorg
- een pas voor de Regiotaxi (als begeleider)
- geen van deze vormen van ondersteuning → ga naar vraag 112

111. Van welke van deze vormen van ondersteuning heeft u in de afgelopen twaalf maanden gebruik gemaakt?

- meer antwoorden mogelijk -

- individuele ondersteuning
- het tijdelijk overnemen van zorg- of regeltaken
- lotgenotencontact
- mantelzorgcafé / themabijeenkomsten
- mantelzorgwaardering
- Dag van de Mantelzorg
- een pas voor de Regiotaxi
- geen van deze vormen van ondersteuning

112. Vindt u dat de gemeente met de geboden ondersteuning zorgt voor voldoende ondersteuning bij uw zorgtaken?

- 1. ja
- 2. nee
- 3. geen mening

113. Door wie uit uw eigen omgeving wordt u ondersteund bij het geven van mantelzorg?

- meer antwoorden mogelijk -

- familie
- vriend(en)
- één of meer mensen uit mijn directe woonomgeving
- vrijwilliger(s)
- zorgverleners, bijvoorbeeld de thuiszorg en de huisarts
- anders, namelijk:

- niemand

114. Vindt u dat de mensen uit uw eigen omgeving u voldoende ondersteunen bij uw zorgtaken?

- 1. ja
- 2. nee

115. Voelt u zich over het geheel genomen voldoende ondersteund als mantelzorger?

- 1. ja
- 2. nee

116. Aan wat voor eventuele (aanvullende) ondersteuning heeft u behoefte?

SAMENWERKINGSVERBAND INZET

117. inZet is een Zoetermeers samenwerkingsverband waar inwoners sinds 1 mei 2021 terecht kunnen met hulpvragen op het gebied van welzijn, ondersteuning, dagbesteding en preventieve jeugdhulp (d.w.z. activiteiten om jeugdhulp te voorkomen). Mogelijk bent u de naam inZet al tegengekomen in een eerdere enquêtevraag.

Had u voor deze enquête al eens gehoord van het samenwerkingsverband inZet?

- 1. ja
- 2. nee → ga naar vraag 119

118. Heeft u in de afgelopen twaalf maanden een of meer keren gebruik gemaakt van dienstverlening door inZet?

- 1. ja
- 2. nee
- 3. weet niet

GEZONDHEID EN WELBEVINDEN

119. Hoe is over het algemeen uw gezondheid?

- 1. zeer goed
- 2. goed
- 3. gaat wel
- 4. slecht
- 5. zeer slecht
- 6. weet niet

120. Wilt u voor elk van de volgende uitspraken aangeven in hoeverre die op u, zoals u de laatste tijd bent, van toepassing is?

	1 ja	2 min of meer	3 nee
- Er is altijd wel iemand in mijn omgeving bij wie ik met mijn dagelijkse probleempjes terecht kan.	☐	☐	☐
- Ik mis een echt goede vriend of vriendin.	☐	☐	☐
- Ik ervaar een leegte om mij heen.	☐	☐	☐
- Er zijn genoeg mensen op wie ik in geval van narigheid kan terugvallen.	☐	☐	☐
- Ik mis gezelligheid om mij heen.	☐	☐	☐
- Ik vind mijn kring van kennissen te beperkt.	☐	☐	☐
- Ik heb veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen.	☐	☐	☐
- Er zijn voldoende mensen met wie ik me nauw verbonden voel.	☐	☐	☐
- Ik mis mensen om mij heen.	☐	☐	☐
- Vaak voel ik me in de steek gelaten.	☐	☐	☐
- Wanneer ik daar behoefte aan heb, kan ik altijd bij mijn vrienden terecht.	☐	☐	☐

121. De volgende vragen gaan over hoe u zich voelt en hoe het met u ging in de afgelopen vier weken.

Wilt u a.u.b. bij elke vraag het antwoord geven dat het best benadert hoe vaak u zich zo voelde?

	1 altijd	2 meestal	3 vaak	4 soms	5 zelden	6 nooit
- Hoe vaak was u gedurende de afgelopen vier weken erg zenuwachtig?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- Hoe vaak zat u gedurende de afgelopen vier weken zo in de put, dat niets u kon opvrolijken?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- Hoe vaak voelde u zich gedurende de afgelopen vier weken kalm en rustig?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- Hoe vaak had u gedurende de afgelopen vier weken veel energie?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- Hoe vaak was u gedurende de afgelopen vier weken een gelukkig mens?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- Hoe vaak voelde u zich gedurende de afgelopen vier weken somber en neerslachtig?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- Hoe vaak hebben emotionele problemen u gedurende de afgelopen vier weken gehinderd bij uw sociale activiteiten?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

PERSOONLIJKE GEGEVENS

129. Bent u een man of een vrouw?

- 1. man
- 2. vrouw
- 3. anders / dat wil ik niet zeggen

130. Wat is uw leeftijd?

jaar

131. Waaruit bestaat het huishouden waartoe u behoort (*uzelf meegerekend*)?

- 1. alleenstaande → ga naar vraag 134
- 2. twee partners, zonder kind(eren) → ga naar vraag 134
- 3. twee partners, met kind(eren)
- 4. eenoudergezin (= een volwassene met een of meer thuiswonende kinderen)
- 5. anders, namelijk:

- 6. weet niet

132. Wat is uw plaats in het huishouden?

- 1. een van de twee partners
- 2. hoofd van het eenoudergezin
- 3. kind
- 4. anders, namelijk:

- 5. weet niet

133. Uit hoeveel personen bestaat uw huishouden (*uzelf meegerekend*)?

personen

134. Wat is uw hoogste voltooide opleiding?

1. geen
2. basisschool, lagere school
3. voortgezet onderwijs, namelijk:
- 1. *praktijkonderwijs*
 - 2. *vmbo-basis, -kader, -gl of vergelijkbaar (lts, lhno, leao)*
 - 3. *vmbo-tl, mavo, mulo of vergelijkbaar*
 - 4. *havo, mms of vergelijkbaar*
 - 5. *vwo, hbs of vergelijkbaar*
4. vervolgonderwijs, namelijk:
- 1. *mbo (niveau 1)*
 - 2. *mbo (niveau 2, 3, 4)*
 - 3. *hbo*
 - 4. *wo*
5. anders, namelijk:
-
6. weet niet

Hartelijk dank voor het invullen!

BIJLAGE IV rechte tellingen

vragen over: maatschappelijke ondersteuning

tabel IV-1 *ontvangt de respondent ondersteuning (of heeft hij/zij ondersteuning nodig)? (vraag 94)*

	aantal	procent
ja	133	9,2
nee	1.308	90,6
niet geantwoord	3	0,2
totaal	1.444	100,0

tabel IV-2 *Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? (vraag 95a (huisvesting) - meer antwoorden per respondent mogelijk)*

	aantal	procent
zou moeten verhuizen naar een aangepaste woning / woonvorm	13	9,8
heeft voorzieningen / aanpassingen in de bestaande woning nodig	19	14,3
is verhuisd naar een aangepaste woonvorm	6	4,5
familieleden, burens en/of vrienden hebben de woning aangepast	5	3,8
vrijwilligers hebben de woning aangepast	1	0,8
de woning is aangepast na indicatie door de gemeente	17	12,8
heeft zelf de woning aangepast / laten aanpassen	21	15,8
een aanpassing van de woonsituatie is <u>niet</u> nodig	41	30,8
niet geantwoord	29	21,8
totaal (ontvangt ondersteuning / heeft ondersteuning nodig)	133	100,0

tabel IV-3 *Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? (vraag 95b (het huishouden) - meer antwoorden per respondent mogelijk)*

	aantal	procent
heeft wel ondersteuning op dit gebied nodig; krijgt deze nog niet	14	10,5
krijgt ondersteuning van familie, burens en/of vrienden	21	15,8
krijgt ondersteuning van vrijwilligers	3	2,3
krijgt professionele hulp na indicatie door de gemeente	51	38,3
lost het probleem zelf op (met particuliere hulp)	23	17,3
heeft geen ondersteuning op dit gebied nodig	25	18,8
niet geantwoord	9	6,8
totaal (ontvangt ondersteuning / heeft ondersteuning nodig)	133	100,0

tabel IV-4 *Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? (vraag 95c (mobiliteit) - meer antwoorden per respondent mogelijk)*

	aantal	procent
heeft wel ondersteuning op dit gebied nodig; krijgt deze nog niet	4	3,0
krijgt ondersteuning van familie, burens en/of vrienden	25	18,8
krijgt ondersteuning van vrijwilligers	1	0,8
heeft hiervoor een voorziening van de gemeente gekregen (scootmobiel, Regiotaxi)	19	14,3
lost het probleem zelf op (particuliere hulp, rollator gekocht, etc.)	20	15,0
heeft geen ondersteuning op dit gebied nodig	62	46,6
niet geantwoord	15	11,3
totaal (ontvangt ondersteuning / heeft ondersteuning nodig)	133	100,0

tabel IV-5 *Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? (vraag 95d (dagelijkse activiteiten) - meer antwoorden per respondent mogelijk)*

	aantal	procent
heeft wel ondersteuning op dit gebied nodig; krijgt deze nog niet	-	-
krijgt ondersteuning van familie, buren en/of vrienden	15	11,3
krijgt ondersteuning van vrijwilligers	3	2,3
krijgt professionele hulp	16	12,0
lost het probleem zelf op (part. hulp, douchestoel gekocht, etc.)	18	13,5
heeft geen ondersteuning op dit gebied nodig	73	54,9
niet geantwoord	15	11,3
totaal (ontvangt ondersteuning / heeft ondersteuning nodig)	133	100,0

tabel IV-6 *Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? (vraag 95e (administratie en financiën) - meer antwoorden per respondent mogelijk)*

	aantal	procent
heeft wel ondersteuning op dit gebied nodig; krijgt deze nog niet	4	3,0
krijgt ondersteuning van familie, buren en/of vrienden	30	22,6
krijgt ondersteuning van vrijwilligers	4	3,0
krijgt professionele hulp	5	3,8
betaalt zelf voor ondersteuning	7	5,3
heeft geen ondersteuning op dit gebied nodig	78	58,6
niet geantwoord	12	9,0
totaal (ontvangt ondersteuning / heeft ondersteuning nodig)	133	100,0

tabel IV-7 *Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? (vraag 95f (invulling van de dag) - meer antwoorden per respondent mogelijk)*

	aantal	procent
heeft wel ondersteuning op dit gebied nodig; krijgt deze nog niet	2	1,5
krijgt ondersteuning van familie, buren en/of vrienden	21	15,8
krijgt ondersteuning van vrijwilligers	5	3,8
krijgt professionele hulp	12	9,0
betaalt zelf voor ondersteuning	4	3,0
heeft geen ondersteuning op dit gebied nodig	76	57,1
niet geantwoord	18	13,5
totaal (ontvangt ondersteuning / heeft ondersteuning nodig)	133	100,0

tabel IV-8 *Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? (vraag 95g (onderhouden sociale contacten) - meer antwoorden per respondent mogelijk)*

	aantal	procent
heeft wel ondersteuning op dit gebied nodig; krijgt deze nog niet	6	4,5
krijgt ondersteuning van familie, buren en/of vrienden	31	23,3
krijgt ondersteuning van vrijwilligers	7	5,3
krijgt professionele hulp	4	3,0
betaalt zelf voor ondersteuning	4	3,0
heeft geen ondersteuning op dit gebied nodig	71	53,4
niet geantwoord	16	12,0
totaal (ontvangt ondersteuning / heeft ondersteuning nodig)	133	100,0

tabel IV-9 *Op welke gebieden krijgt respondent ondersteuning of heeft hij/zij ondersteuning nodig? (vraag 95h (bij eventuele klachten zoals stress, verwardheid en gevoelens van angst of depressie) - meer antwoorden per respondent mogelijk)*

	aantal	procent
heeft wel ondersteuning op dit gebied nodig; krijgt deze nog niet	7	5,3
krijgt ondersteuning van familie, buren en/of vrienden	19	14,3
krijgt ondersteuning van vrijwilligers	3	2,3
krijgt professionele hulp	22	16,5
betaalt zelf voor ondersteuning	6	4,5
heeft geen ondersteuning op dit gebied nodig	75	56,4
niet geantwoord	13	9,8
totaal (ontvangt ondersteuning / heeft ondersteuning nodig)	133	100,0

tabel IV-10 *mate waarin de ondersteuning door de gemeente ertoe bijdraagt dat men zelfstandig kan blijven wonen (vraag 96)*

	aantal	procent	procent (geldig)
zeer veel	13	0,9	9,8
veel	23	1,6	17,3
redelijk	29	2,0	21,8
nauwelijks	12	0,8	9,0
niet	12	0,8	9,0
(n.v.t.): de gemeente biedt (nog) geen ondersteuning	23	1,6	17,3
weet niet	9	0,6	6,8
niet geantwoord	12	0,8	9,0
subtotaal (krijgt ondersteuning / ondersteuning nodig)	133	9,2	100,0
niet van toepassing	1.311	90,8	
totaal	1.444	100,0	

vragen over: het Wmo-loket

tabel IV-11 *heeft men gehoord van het Wmo-loket in het Stadhuis-Forum? (vraag 97)*

	aantal	procent
ja	795	55,1
nee	643	44,5
niet geantwoord	6	0,4
totaal	1.444	100,0

tabel IV-12 *heeft men in de afgelopen twaalf maanden wel eens informatie opgevraagd (telefonisch of door een persoonlijk bezoek) bij het Wmo-loket in het Stadhuis-Forum? (vraag 98)*

	aantal	procent	procent (geldig)
ja	109	7,5	13,7
nee	681	47,2	85,7
niet geantwoord	5	0,3	0,6
subtotaal (gehoord van Wmo-loket)	795	55,1	100,0
niet van toepassing	649	44,9	
totaal	1.444	100,0	

tabel IV-13 *rapportcijfer voor de bij het Wmo-loket gekregen informatie (vraag 99a)*

	aantal	procent	procent (geldig)
1 - zeer ontevreden	7	0,5	6,4
2	1	0,1	0,9
3	5	0,3	4,6
4	6	0,4	5,5
5	9	0,6	8,3
6	12	0,8	11,0
7	6	0,4	5,5
8	39	2,7	35,8
9	6	0,4	5,5
10 zeer tevreden	13	0,9	11,9
geen oordeel	5	0,3	4,6
niet geantwoord			
subtotaal (bij Wmo-loket informatie opgevraagd)	109	7,5	100,0
niet van toepassing	1.335	92,5	
totaal	1.444	100,0	

gemiddeld cijfer : 6,8

toelichtingen bij het rapportcijfer zijn opgenomen als bijlage V-1 (p.55).

vragen over: vrijwilligerswerk

tabel IV-14 *is men actief als vrijwilliger? (vraag 100)*

	aantal	procent
ja	329	22,8
nee	1.109	76,8
niet geantwoord	6	0,4
totaal	1.444	100,0

tabel IV-15 *gebieden waarop men vrijwilligerswerk doet (vraag 101 - meer antwoorden per respondent mogelijk)*

	aantal	procent
sport	90	27,4
zorg en hulp	72	21,9
cultuur	42	12,8
belangenbehartiging (patiënten, consumenten)	7	2,1
natuur, milieu, duurzaamheid	33	10,0
politiek	6	1,8
religieuze organisatie (kerk, moskee)	49	14,9
school / kinderopvang	28	8,5
buurtactiviteiten	33	10,0
anders	80	24,3
niet geantwoord	3	0,9
totaal (actief als vrijwilliger)	329	100,0

tabel IV-16 *kent Zoetermeer voor Elkaar? (vraag 102)*

	aantal	procent
ja	231	16,0
nee	1.206	83,5
niet geantwoord	7	0,5
totaal	1.444	100,0

tabel IV-17 *in de afgelopen twaalf maanden gebruik gemaakt van het online platform Zoetermeervoorelkaar.nl? (vraag 103)*

	aantal	procent	procent (geldig)
ja	34	2,4	14,7
nee	185	12,8	80,1
weet niet meer	8	0,6	3,5
niet geantwoord	4	0,3	1,7
subtotaal (kent het vrijwilligersplatform)	231	16,0	100,0
niet van toepassing	1,213	84,0	
totaal	1.444	100,0	

vragen over: mantelzorg / burenhulp

tabel IV-18 *geeft men wel eens hulp aan buren of bekenden? (vraag 104)*

	aantal	procent
ja	1.000	69,3
nee	437	30,3
niet geantwoord	7	0,5
totaal	1.444	100,0

tabel IV-19 *verricht men momenteel mantelzorg? (vraag 105)*

	aantal	procent
ja	216	15,0
nee	1.223	84,7
niet geantwoord	5	0,3
totaal	1.444	100,0

tabel IV-20 *frequentie van gegeven mantelzorg (vraag 106)*

	aantal	procent	procent (geldig)
een aantal keer per jaar	14	1,0	6,5
een aantal keer per maand	51	3,5	23,6
een aantal keer per week / dag	149	10,3	69,0
niet geantwoord	2	0,1	0,9
subtotaal (mantelzorgers)	216	15,0	100,0
niet van toepassing	1.228	85,0	
totaal	1.444	100,0	

tabel IV-21 *voor wie zorgt men als mantelzorger? (vraag 107 – meer antwoorden per respondent mogelijk)*

	aantal	procent
voor de eigen partner	56	25,9
voor een gehandicapt of (chronisch) ziek kind	25	11,6
voor de eigen ouders	97	44,9
voor overige familie	44	20,4
voor vrienden	19	8,8
anders *	8	3,7
niet geantwoord	1	0,5
totaal (mantelzorgers)	216	100,0

* andere persoon die mantelzorg ontvangt

- Buren (3 keer genoemd).
- Collega + kerklid.
- Hond van zieke buurvrouw.
- Mantelzorgondersteuning bij drie ouderen in een verzorgingshuis / thuis.

- O&O van vriendin.
- Oude dame van 98.

tabel IV-22 *geeft de respondent (mantelzorger) binnen of buiten Zoetermeer mantelzorg? (vraag 108)*

	aantal	procent	procent (geldig)
binnen Zoetermeer	136	9,4	63,0
buiten Zoetermeer	57	3,9	26,4
zowel binnen als buiten Zoetermeer	21	1,5	9,7
niet geantwoord	2	0,1	0,9
subtotaal (mantelzorgers)	216	15,0	100,0
niet van toepassing	1.228	85,0	
totaal	1.444	100,0	

tabel IV-23 *belasting die mantelzorgers ervaren bij zorgtaken (vraag 109a) **

	aantal	procent	procent (geldig)
een zeer lichte belasting	19	1,3	8,8
een lichte belasting	114	7,9	52,8
een zware belasting	61	4,2	28,2
een zeer zware belasting	11	0,8	5,1
een te zware belasting	8	0,6	3,7
niet geantwoord	3	0,2	1,4
subtotaal (mantelzorgers)	216	15,0	100,0
niet van toepassing	1.228	85,0	
totaal	1.444	100,0	

* toelichtingen bij de antwoorden op deze vraag zijn opgenomen als bijlage V-2 (p 56).

tabel IV-24 *van welke vormen van ondersteuning door inZet en de gemeente heeft de mantelzorger wel eens gehoord? (vraag 110 – meer antwoorden per respondent mogelijk)*

	aantal	procent
individuele ondersteuning (maatwerk door mantelzorgcoördinator)	36	16,7
het tijdelijk overnemen van zorg- of regeltaken	36	16,7
lotgenotencontact	34	15,7
mantelzorgcafé / themabijeenkomsten	66	30,6
mantelzorgwaardering (voorheen het mantelzorgcompliment)	58	26,9
Dag van de Mantelzorg	83	38,4
een pas voor de Regiotaxi (als begeleider)	39	18,1
geen van deze vormen van ondersteuning	91	42,1
niet geantwoord	5	2,3
totaal (mantelzorgers)	216	100,0

tabel IV-25 *vormen van ondersteuning waarvan de mantelzorger in de afgelopen twaalf maanden gebruik gemaakt heeft (vraag 111 – meer antwoorden per respondent mogelijk)*

	aantal	procent
individuele ondersteuning	4	3,3
het tijdelijk overnemen van zorg- of regeltaken		
lotgenotencontact	1	0,8
mantelzorgcafé / themabijeenkomsten	5	4,2
mantelzorgwaardering	27	22,5
Dag van de mantelzorg	11	9,2
pas voor de Regiotaxi	8	6,7
geen van deze vormen van ondersteuning	75	62,5
niet geantwoord	6	5,0
totaal (mantelzorger; kent vormen van mantelzorgondersteuning)	120	100,0

tabel IV-26 *vindt de mantelzorgers dat de gemeente met de geboden ondersteuning zorgt voor voldoende ondersteuning bij de eigen zorgtaken? (vraag 112)*

	aantal	procent	procent (geldig)
ja	48	3,3	22,2
nee	36	2,5	16,7
geen mening	128	8,9	59,3
niet geantwoord	4	0,3	1,9
subtotaal (mantelzorgers)	216	15,0	100,0
niet van toepassing	1.228	85,0	
totaal	1.444	100,0	

tabel IV-27 *personen uit de eigen omgeving die de mantelzorgers ondersteunen (vraag 113 – meer antwoorden per respondent mogelijk)*

	aantal	procent
familie (inclusief partner)	146	67,6
vriend(en)	19	8,8
één of meer mensen uit de directe woonomgeving	17	7,9
vrijwilliger(s)	3	1,4
zorgverleners, bijvoorbeeld de thuiszorg en de huisarts	35	16,2
andere personen*	7	3,2
niemand	39	18,1
niet geantwoord	4	1,9
totaal (mantelzorgers)	216	100,0

* andere personen uit de eigen omgeving

- Activisie
- Andere mantelzorgers / Pgb'ers.
- Er is momenteel een aanvraag lopende (voor huishoudelijke hulp). Ik ben 86 jaar.
- Er is weinig familie.
- Gemeente, waar ouder woonachtig is.
- Ik doe het niet alleen.
- Niet nodig.

tabel IV-28 *vindt de mantelzorgers dat de mensen uit zijn / haar eigen omgeving zorgen voor voldoende ondersteuning bij de zorgtaken? (vraag 114)*

	aantal	procent	procent (geldig)
ja	172	11,9	79,6
nee	33	2,3	15,3
niet geantwoord	11	0,8	5,1
subtotaal (mantelzorgers)	216	15,0	100,0
niet van toepassing	1.228	85,0	
totaal	1.444	100,0	

tabel IV-29 *voelt de mantelzorgers zich over het geheel genomen voldoende ondersteund? (vraag 115)*

	aantal	procent	procent (geldig)
ja	156	10,8	72,2
nee	49	3,4	22,7
niet geantwoord	11	0,8	5,1
subtotaal (mantelzorgers)	216	15,0	100,0
niet van toepassing	1.228	85,0	
totaal	1.444	100,0	

behoefte aan (aanvullende) ondersteuning (vraag 23): zie bijlage V-3 (p.57).

vragen over: Samenwerkingsverband inZet*tabel IV-30 had men voor de stadspeiling al eens gehoord van het samenwerkingsverband inZet? (vraag 117)*

	aantal	procent
ja	336	23,3
nee	1.090	75,5
niet geantwoord	18	1,2
totaal	1.444	100,0

tabel IV-31 heeft de respondent in de afgelopen twaalf maanden een of meer keren gebruik gemaakt van dienstverlening door inZet? (vraag 118)

	aantal	procent	procent (geldig)
ja	38	2,6	11,3
nee	285	19,7	84,8
weet niet	10	0,7	3,0
niet geantwoord	3	0,2	0,9
subtotaal (Samenwerkingsverband inZet bekend)	336	23,3	100,0
niet van toepassing	1.108	76,7	
totaal	1.444	100,0	

vragen over: gezondheid en welbevinden / psychische gezondheid*tabel IV-32 beoordeling van de eigen gezondheid (vraag 119)*

	aantal	procent
zeer goed	243	16,8
goed	776	53,7
gaat wel	330	22,9
slecht	52	3,6
zeer slecht	19	1,3
weet niet	10	0,7
niet geantwoord	14	1,0
totaal	1.444	100,0

*tabel IV-33 reactie op stelling over eenzaamheid (vraag 120 – eerste item):
Er is altijd wel iemand in mijn omgeving bij wie ik met mijn dagelijkse probleempjes terecht kan.*

	aantal	procent
ja	1.055	73,1
min of meer	245	17,0
nee	96	6,6
niet geantwoord	48	3,3
totaal	1.444	100,0

*tabel IV-34 reactie op stelling over eenzaamheid (vraag 120 – tweede item):
ik mis een echt goede vriend of vriendin.*

	aantal	procent
ja	125	8,7
min of meer	150	10,4
nee	1.102	76,3
niet geantwoord	67	4,6
totaal	1.444	100,0

tabel IV-35 reactie op stelling over eenzaamheid (vraag 120 – derde item):
ik ervaar een leegte om mij heen.

	aantal	procent
ja	66	4,6
min of meer	167	11,6
nee	1.143	79,2
niet geantwoord	68	4,7
totaal	1.444	100,0

tabel IV-36 reactie op stelling over eenzaamheid (vraag 120 – vierde item):
er zijn genoeg mensen op wie ik in geval van narigheid kan terugvallen.

	aantal	procent
ja	1.051	72,8
min of meer	243	16,8
nee	97	6,7
niet geantwoord	53	3,7
totaal	1.444	100,0

tabel IV-37 reactie op stelling over eenzaamheid (vraag 120 – vijfde item):
ik mis gezelligheid om mij heen.

	aantal	procent
ja	81	5,6
min of meer	193	13,4
nee	1.104	76,5
niet geantwoord	66	4,6
totaal	1.444	100,0

tabel IV-38 reactie op stelling over eenzaamheid (vraag 120 – zesde item):
ik vind mijn kring van kennissen te beperkt.

	aantal	procent
ja	140	9,7
min of meer	218	15,1
nee	1.015	70,3
niet geantwoord	71	4,9
totaal	1.444	100,0

tabel IV-39 reactie op stelling over eenzaamheid (vraag 120 – zevende item):
ik heb veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen.

	aantal	procent
ja	867	60,0
min of meer	349	24,2
nee	169	11,7
niet geantwoord	59	4,1
totaal	1.444	100,0

tabel IV-40 reactie op stelling over eenzaamheid (vraag 120 – achtste item):
er zijn voldoende mensen met wie ik me nauw verbonden voel.

	aantal	procent
ja	977	67,7
min of meer	275	19,0
nee	131	9,1
niet geantwoord	61	4,2
totaal	1.444	100,0

tabel IV-41 reactie op stelling over eenzaamheid (vraag 120 – negende item):
ik mis mensen om mij heen.

	aantal	procent
ja	70	4,8
min of meer	186	12,9
nee	1.120	77,6
niet geantwoord	68	4,7
totaal	1.444	100,0

tabel IV-42 reactie op stelling over eenzaamheid (vraag 120 – tiende item):
vaak voel ik me in steek gelaten.

	aantal	procent
ja	39	2,7
min of meer	113	7,8
nee	1.216	84,2
niet geantwoord	76	5,3
totaal	1.444	100,0

tabel IV-43 reactie op stelling over eenzaamheid (vraag 120 – elfde item):
wanneer ik daar behoefte aan heb, kan ik altijd bij mijn vrienden terecht.

	aantal	procent
ja	993	68,8
min of meer	292	20,2
nee	100	6,9
niet geantwoord	59	4,1
totaal	1.444	100,0

De tabellen IV-44 t/m IV-50 zijn gebaseerd op een kleinere steekproef dan de overige tabellen (de desbetreffende vragen waren opgenomen in één van de twee enquête-formulieren).

tabel IV-44 hoe vaak was de respondent gedurende de afgelopen vier weken
erg zenuwachtig? (vraag 121 – eerste item)

	aantal	procent
altijd	6	0,8
meestal	20	2,6
vaak	52	6,8
soms	190	24,8
zelden	247	32,2
nooit	225	29,4
niet geantwoord	26	3,4
totaal	766	100,0

tabel IV-45 hoe vaak zat de respondent gedurende de afgelopen vier weken zo in de put dat niets hem of haar kon opvrolijken? (vraag 121 – tweede item)

	aantal	procent
altijd	4	0,5
meestal	13	1,7
vaak	28	3,7
soms	79	10,3
zelden	157	20,5
nooit	457	59,7
niet geantwoord	28	3,7
totaal	766	100,0

tabel IV-46 hoe vaak voelde de respondent zich gedurende de afgelopen vier weken kalm en rustig? (vraag 121 – derde item)

	aantal	procent
altijd	92	12,0
meestal	323	42,2
vaak	171	22,3
soms	98	12,8
zelden	31	4,0
nooit	20	2,6
niet geantwoord	31	4,0
totaal	766	100,0

tabel IV-47 hoe vaak had de respondent gedurende de afgelopen vier weken veel energie? (vraag 121 – vierde item)

	aantal	procent
altijd	62	8,1
meestal	245	32,0
vaak	170	22,2
soms	173	22,6
zelden	64	8,4
nooit	21	2,7
niet geantwoord	31	4,0
totaal	766	100,0

tabel IV-48 hoe vaak was de respondent gedurende de afgelopen vier weken een gelukkig mens? (vraag 121 – vijfde item)

	aantal	procent
altijd	125	16,3
meestal	297	38,8
vaak	167	21,8
soms	106	13,8
zelden	26	3,4
nooit	14	1,8
niet geantwoord	31	4,0
totaal	766	100,0

tabel IV-49 hoe vaak voelde de respondent zich gedurende de afgelopen vier weken somber en neerslachtig? (vraag 121 – zesde item)

	aantal	procent
altijd	8	1,0
meestal	12	1,6
vaak	47	6,1
soms	147	19,2
zelden	269	35,1
nooit	251	32,8
niet geantwoord	32	4,2
totaal	766	100,0

tabel IV-50 hoe vaak hebben emotionele problemen de respondent gedurende de afgelopen vier weken gehinderd bij zijn/haar sociale activiteiten? (vraag 121 – zevende item)

	aantal	procent
altijd	13	1,7
meestal	15	2,0
vaak	30	3,9
soms	67	8,7
zelden	184	24,0
nooit	426	55,6
niet geantwoord	31	4,0
totaal	766	100,0

persoonlijke gegevens / achtergrondvariabelen

In tabel IV-51 t/m IV-57 wordt een overzicht gegeven van de achtergrondvariabelen. De gegevens in deze tabellen kunnen niet zonder meer met populatiekenmerken worden vergeleken.

tabel IV-51 sekse (vraag 129; ontbrekende informatie aangevuld vanuit de steekproef)

	aantal	procent
man	662	45,8
vrouw	763	52,8
anders / wil niet zeggen	19	1,3
niet geantwoord	-	-
totaal	1.444	100,0

tabel IV-52 leeftijd (vraag 130; ontbrekende informatie aangevuld vanuit de steekproef)

	aantal	procent
18 t/m 39 jaar	438	30,3
40 t/m 64 jaar	604	42,0
65 jaar en ouder	402	28,0
totaal	1.444	100,0

tabel IV-53 type huishouden (vraag 131)

	aantal	procent
alleenstaande	215	14,9
twee partners, geen thuiswonende kind(eren)	562	38,9
twee partners en kind(eren)	532	36,8
eenoudergezin	96	6,6
anders / weet niet / niet geantwoord	39	2,7
totaal	1.444	100,0

tabel IV-54 *plaats in het huishouden (vraag 132)*

	aantal	procent
de alleenstaande bewoner	215	14,9
een van de twee partners	1.008	69,8
hoofd eenoudergezin	67	4,6
kind (18+)	117	8,1
anders / weet niet / niet geantwoord	37	2,6
totaal	1.444	100,0

tabel IV-55 *aantal personen in het huishouden van de respondent (vraag 133)*

	aantal	procent
één	215	14,9
twee	608	42,1
drie	249	17,2
vier	264	18,3
vijf	60	4,2
zes	18	1,2
meer dan zes	9	0,6
niet bekend	21	1,5
totaal	1.444	100,0

tabel IV-56 *niveau hoogste voltooide opleiding (ontleend aan vraag 134)*

	aantal	procent
(nog) geen startkwalificatie	245	17,0
startkwalificatie	422	29,2
hbo / wetenschappelijk onderwijs	689	47,7
anders / niet bekend	88	6,1
totaal	1.444	100,0

tabel IV-57 *wijk en buurt (ontleend aan de steekproef)*

	aantal	procent
<i>Centrum</i>	208	14,4
Dorp	68	4,7
Stadscentrum	41	2,8
Palenstein	40	2,8
Driemanspolder	59	4,1
<i>Meerzicht</i>	172	11,9
Meerzicht-West	106	7,3
Meerzicht-Oost	66	4,6
<i>Buytenwegh de Leyens</i>	246	17,0
Buytenwegh	105	7,3
De Leyens	141	9,8
<i>Seghwaert</i>	181	12,5
Seghwaert-Zuidwest	71	4,9
Seghwaert-Noordoost	110	7,6
<i>Noordhove</i>	96	6,6
Noordhove-West	41	2,8
Noordhove-Oost	55	3,8
<i>Rokkeveen</i>	269	18,6
Rokkeveen-West	92	6,4
Rokkeveen-Oost	177	12,3
<i>Oosterheem</i>	253	17,5
Oosterheem-Zuidwest	80	5,5
Oosterheem-Noordoost	173	12,0
<i>Overig / wijk onbekend</i>	19	1,3
totaal	1.444	100,0

BIJLAGE V antwoorden op open vragen

V-1 toelichtingen bij de rapportcijfers voor informatie door het Wmo-loket (vraag 99b)

rapportcijfer voor de informatie van het Wmo-loket = 1

- Aanvragen duren soms langer dan twee jaar. Contactpersonen zijn niet bereikbaar, reageren nergens op. Casussen schuiven door of raken 'kwijt'. Zeer slechte bereikbaarheid algemeen nummer.
- Ik kreeg pas na bijna zes maanden een reactie op een verzoek. Had inmiddels al andere maatregelen getroffen. Betrof overigens niet afgelopen twaalf maanden, maar wat eerder (2021).
- Ik werd niet goed geholpen. Er werd niet goed naar mij geluisterd, ook werd ik niet goed geïnformeerd.
- Luisteren niet goed naar de situatie.
- We wachten al bijna meer dan een jaar op doelmatig contact met de WMO i.v.m. aanpassing van de woning. Echtgenote heeft een dwarslaesie, en kan niet meer zelfstandig in de douche komen om te douchen of om naar het toilet te gaan. Je krijgt geen informatie en als je al iemand aan de lijn krijgt dan kletst diegene maar wat. Heeft geen idee wat het beleid of de regelgeving is. En dan hebben ze het over zelfredzaamheid. Eén grote farce.
- Wij hebben Maatschappelijke ondersteuning nodig, maar krijgen die niet.

rapportcijfer voor de informatie van het Wmo-loket = 2

- Wmo Zoetermeer heeft een enorme achterstand en tekort aan personeel. Ik heb meer dan zes maanden op een invalidenparkeerkaart moeten wachten, waarbij mijn huidige in de tussentijd verlopen was. Voor revalidatie moest ik vaak naar Den Haag, een noodkaart had daarom ook weinig zin, want deze was alleen in Zoetermeer geldig. Wmo biedt geen hulp in huis (wassen of douchen of hulp in huishouding), alleen in extreme situaties. Jammer dat de WMO niet kan doen waarvoor deze was opgericht.

rapportcijfer voor de informatie van het Wmo-loket = 3

- Blijkt niet de juiste informatie.
- De overgang van Wmo naar Inzet ging langzaam, was communicatief een ramp en zorgde bij veel mensen voor onduidelijkheid en stress.
- Heb een driewielerfiets aangevraagd. Toestemming gekregen van de keuringsarts. Werkt niet bij mij. Dan scootmobiel aangevraagd in totaal drie jaar gewacht. Nu zelf een scootmobiel gekocht.
- slechte voorlichting en alleen gericht op geld / en in hoeverre je zelf wat kan doen...weinig animo om daadwerkelijk ondersteuning te verlenen
- Voor mijn werk wilde ik voor een bewoner een motor voor op de rolstoel aanvragen. Deze mevrouw, kan nu niet naar buiten. Afgelopen april werd gezegd dat ze met personeelstekort zaten. Nu wacht mevrouw nog steeds. Heb zelf maar gebeld dus nu gaan ze aan de slag, vind dat echt afschuwelijk.

rapportcijfer voor de informatie van het Wmo-loket = 4

- Het duurt veel te lang voor je contact hebt en je wordt lang in onzekerheid gehouden, ook als de indicatie al verlopen is. al voor de brief van de gemeente verlenging aangevraagd en weken na aflopen indicatie pas gesprekken. Dit levert geestelijk heel veel stress op bij mij maar ook bij de rest van het gezin.
- Het lijkt wel alsof er alleen gekeken wordt naar redenen om een indicatie niet toe te kennen. Te veel op waardestijging. Helaas te veel misbruik van gemaakt denk ik dan.
- Krijg geen respons soms, maar andere zaken gaan wel goed.
- WMO is ontzettend traag. Ben mantelzorger en heb de afgelopen jaren erg veel frustraties gehad over de traagheid en de bureaucratie van de WMO. Het lijkt wel of jullie daar een soort ontmoedigings-beleid voeren.

rapportcijfer voor de informatie van het Wmo-loket = 5

- Het is een beetje een rommeltje geweest met welke organisaties en instanties ik allemaal contact heb gehad: InZet, WMO-loket, TeamWerk, Boba. Uiteindelijk ergens terecht gekomen, maar het liep soms niet helemaal gestroomlijnd. Ik weet ook niet in hoeverre het WMO-loket er uiteindelijk aan heeft bijgedragen, vandaar een neutraal cijfer.

rapportcijfer voor de informatie van het Wmo-loket = 6

- De hulp wordt steeds minder.
- Duurde heel lang om een besluit te nemen want de behandelaar was ziek
- Had na mijn ongeval in november 2019 contact met Wmo. Toen brak corona uit en sindsdien geen contact of zeer weinig.
- Lange wachttijden, onduidelijke communicatie, brieven die elkaar tegenspreken of niet kloppen met de werkelijkheid.
- Wmo-aanvraag voor mijn moeder gedaan in augustus, nog geen reactie!
- Wmo heeft het enorm druk, is niet makkelijk om doorheen te komen.
- Ze konden weinig voor mij (de bewoners voor wie ik werkte) betekenen.

rapportcijfer voor de informatie van het Wmo-loket = 7

-

rapportcijfer voor de informatie van het Wmo-loket = 8

- Ik werk zelf in de thuiszorg (hulp aan huis) en vraag wel eens voor cliënten advies of informatie op. Dit gaat altijd super. Wel een erg lange wachttijd op dit moment.
- Info over scootmobiel voor oma, prima info en werk nu bij de Wmo.
- Niet alle informatie was meteen gegeven omdat de kennis er niet was.
- Regels en richtlijnen zijn nodig, maar het belangrijkste is de hulp die geboden moet worden. Luister naar de persoonlijke behoefte, maak maatwerk mogelijk, zeker als de oplossing dan goedkoper is dan wat er volgens de regels zou moeten gebeuren. Geef ook duidelijk aan waarom iets niet kan. De echte reden is niet dat het nu eenmaal de regeltjes zijn.
- Scootmobiel voor mijn moeder.

rapportcijfer voor de informatie van het Wmo-loket = 9

- Aanvraag van invalidenparkeerplaats en daarbij behorende parkeerkaarten.
- Alles is naar wens verlopen.

rapportcijfer voor de informatie van het Wmo-loket = 10 - zeer tevreden

- Snel en goed geholpen.

rapportcijfer voor de informatie van het Wmo-loket = geen oordeel

- Het is mij niet duidelijk waarom een aanvraag voor WMO-subsidie zo lang duurt. Evenmin is bekend of er een wettelijke behandeltermijn voor een WMO-aanvraag bestaat.
- Kreeg aanvraagformulier mee voor regiotaxi en Valys. Heb deze aanvraag teruggestuurd naar gemeente Zoetermeer in de maand juli. Tot op heden nog niets vernomen.
- Wacht nog! Duurt te lang.

V-2 toelichtingen bij de belasting die mantelzorgers ervaren (vraag 109b)

toelichtingen bij het antwoord: 'een zeer lichte belasting'

- Doe het met alle liefde.
- ik bezoek mijn moeder sinds mijn vader overleden is elke maandag en dat wil ik blijven doen tot haar dood
- Ik doe momenteel geen zware taken, ben zelf aan het herstellen van een operatie.
- Ik pas een keer in de week op mijn nichtje die ASS heeft.
- Zorgen voor familie is geen belasting.

toelichtingen bij het antwoord: 'een lichte belasting'

- Doe het graag, wordt gewaardeerd en is nog gezellig ook.
- Het wisselt. Ik help vier keer per jaar een zwager met zijn financiële administratie. Verder begeleid ik een jongere zus die depressief is en dat kan wel zwaar aanvoelen omdat het soms zo uitzichtloos lijkt.
- Ik bewaak mijn grenzen. Andere zorg laat ik aan anderen over.
- Ik doe alles maar vind het niet zwaar, doe het uit liefde.
- Ik moet nog hulp zoeken voor mijn ouder.
- Mijn ouders hebben gewoon hulp nodig i.v.m. hun leeftijd.
- Was in het verleden erg, nu minder erg.
- Wij zijn elkaars mantelzorgers / partners.
- Wisselend, mijn zus is hartpatiënt.
- Zelf 32 uur werken, vrijwilligerswerk (zingen en voorzitter koor) en bestuurslid / ledenadministratie bij de scouting (is geen sport, geen kinderopvang dus 'anders' ingevuld) Is dan een dag per week naar mijn dementerende vader, met een moeder die mindervalide is en die soms de verzorging van mijn vader best zwaar vindt, dan een zware belasting? Wanneer is iets te veel? Het loopt zoals het loopt.

toelichtingen bij het antwoord: 'een zware belasting'

- Benodigde zorg is met pieken en dalen.
- Door de ontstane zorgtaken kan ik nooit fulltime werken.
- Door eigen lichamelijke problemen, vaak een zware belasting.
- Een zware belasting, maar als enig kind van een bejaarde vader kan je hem lastig aan zijn lot overlaten. Vanuit Senioren Welzijn van de gemeente Rijswijk wel ondersteuning.
- Het is er altijd en je weet niet wat de toekomst brengt (onzekerheid). Ik heb niet het eeuwige leven om voor mijn dochter te zorgen. WLZ, WMO etc. hebben we niet, te veel regels.
- Ik doe het zonder twijfel, maar het kost ontzettend veel vrije tijd.
- Ik werk fulltime en dan is het zorgen voor een schoonvader best zwaar.
- Je doet 't toch, want wie doet 't anders.
- Met name geestelijk en in combinatie met mijn eigen werk.
- Mijn man en ik hebben lichamelijke problemen, helpen elkaar.
- Mijn partner lijdt nu twee jaar aan de ziekte van alzheimer. Het wordt nooit iets minder maar steeds iets meer.

- Mijn vader woont in Oost-Groningen (provincie). niet alleen de afstand maar ook het verblijf daar en het dagelijks zorgen / regelen valt mij zwaar.
- Moeder is chronisch ziek.
- Niet altijd makkelijk te organiseren naast werk en vrijwilligerswerk.
- Ouders worden ouder en dat zorgt voor meer ondersteuning. Ook zelf een huishouden, kinderen. Werken kost energie maar we doen het erg graag.
- Soms is het geen probleem, maar soms is het zwaar, over het algemeen is het goed te doen, maar soms ook niet.
- Thuiswonende volwassenen zwaar verstandelijk gehandicapte zoon.
- Vaak af hoc acties , niet planbare hulp, behoorlijk grote impact op eigen woon- en werksituatie.
- Wmo wordt maar niet geregeld.
- Zorgen voor ouders naast een gezin is niet heel makkelijk.

toelichtingen bij het antwoord: 'een zeer zware belasting'

- Mijn schoonmoeder is dement, schaal 5. Er is nog geen plaats in het verpleeghuis. Ze belt vaak naar ons, ondanks twee keer per dag wijkhulp en vijf dagen dagbesteding.
- Naast de zorg van ouders en kind met een beperking, heb ik ook nog jonge kinderen en een bijna voltijds baan. Een van de ouders woont op grote afstand, daarnaast is het niet mogelijk door de enorme wachtlijst om deze ouder naar Zoetermeer te halen.
- Optillen en heel vroeg opstaan.
- Vakantie en sociale contacten lijden eronder.
- Zwaar, omdat je er altijd moet zijn. Vooral naast je eigen werk / gezin. Soms ben je zelf moe / ziek, dan toch mantelzorg geven.

toelichtingen bij het antwoord: 'een te zware belasting'

- Allesoverheersend.
- Als je thuiskomt heb je nooit rust .
- Ik kamp zelf met een burn-out maar moet tevens werken van het UWV.

vraag 109a niet beantwoord; wel een toelichting

- Het gaat om mijn eigen kind, voor mij is het geen belasting.
- Wisselend, van licht tot zwaar.

V-3 behoefte van mantelzorgers aan (aanvullende) ondersteuning (vraag 116)

antwoorden van mantelzorgers die zich voldoende ondersteund voelen (vraag 115)

- De drempel verlagen bij het maken van de eerste stap naar een stichting of instelling die je kan helpen bij de ondersteuning. Dus bijvoorbeeld dat de ouderen worden opgezocht door een sociaal medewerker i.p.v. dat de ouderen de eerste stap moeten zetten. Dit getracht via de huisarts maar werd met een foldertje heen gezonden.
- een casemanager dementie en een huisarts die zaken serieus nemen. Een WMO die een scoot-mobiel-aanvraag voor mijn moeder serieus neemt etc. (allemaal niet in Zoetermeer overigens en wat wel naar volle tevredenheid gaat)
- Mijn man en ik doen het nog samen zolang het nog kan.
- Misschien specialistische hulp.
- Nu geen behoefte en/of ondersteuning nodig.
- PGB en aanvullende financiering helpen echt!
- Schoonmaken van het huis.
- Weet ik nog niet.

antwoorden van mantelzorgers die zich niet voldoende ondersteund voelen (vraag 115)

- Coaching, begeleiding, praktisch bij uitvoeren taken.
- Dat iemand met eenzelfde vertrouwensband het eens kan overnemen.
- Door alle drukte had ik geen tijd om mij te verdiepen in de mantelzorg. Een van de eerste gedachten was; kon ik maar een cursus volgen dan was ik meer voorbereid of gesteund in de wirwar van regelingen en acties.
- Een grondplan voor de zorg en woonbehoeften zou mogelijk een oplossing zijn. In kaart brengen van zorgtaken en zorgbehoeften, een goed overzicht op woonvorm, beter faciliteren van doorstroom naar geschikte woningen zonder woonlastverhoging. Nu blijft namelijk de doorstroom stilstaan doordat het duurder is om kleiner te gaan wonen. Het mogelijk maken van wonen in de directe omgeving van de mantelzorger is ook een oplossing.
- Een keer per jaar ga ik mijn familie bezoeken, voor die periode is er onvoldoende vervanging.
- Een leukere familie :-)
- Er zou meer ondersteuning vanuit de gemeente moeten komen.
- Erkenning voor de zorgbehoefte van mijn kind, zodat er ondersteuning mogelijk wordt.
- Financiële ondersteuning.
- Het werk gaat altijd door. Daar is weinig ruimte / begrip / ondersteuning bij incidenten en het beroep dat op mantelzorger wordt gedaan.

- Het zou fijn zijn als de gemeente het vervoer naar de G-voetbalvereniging in Den Haag van mijn dochter overneemt. Ik heb dit in het verleden aangevraagd (destijds voor school) dat werd afgewezen. U weet niet half hoeveel kilometers we al hebben gemaakt en nog gaan maken en hoe groot deze belasting is op onze tijd.
- Huisvesting (is verpleeghuis) voor mijn schoonmoeder. Dat neemt de continuïteit weg.
- Hulp bij schoonmaken huis ouder.
- Ik doe het uit liefde voor mijn moeder en zij krijgt meer hulp terwijl ze dat ook niet echt wil: ze wil alleen gezelligheid / een praatpaal
- Is vaak moeilijk, omdat je veel dingen niet aan anderen kan overlaten, omdat mijn moeder dat weigert.
- Je krijgt 'gewoon' helemaal geen gehoor bij de gemeente bij een zorg / ondersteuningsvraag. Je staat in de kou. Al een jaar bezig en ze hebben er *% aan.
- meer mogelijkheid om deskundigen te vragen in het begeleiden van mijn depressieve zus. En wellicht contact met mensen in dezelfde situatie.
- Meer thuiszorg die doen wat ze beloven.
- Niet van toepassing; we regelen het zelf.
- ondersteuning zoals een pgb voor inhuur uit eigen kring.

antwoorden van mantelzorgers die de vraag over (voldoende) steun niet beantwoord hebben (vraag 115)

- Goed toegankelijke stoepen en opgangen voor rolstoelgebruik. Moet nu vaak het fietspad gebruiken.
- Weet ik nog niet.

BIJLAGE VI berekening kengetallen

VI-1 kengetal voor eenzaamheid

Over eenzaamheid is een enquêtevraag gesteld in de vorm van elf uitspraken met elk drie antwoordmogelijkheden (*ja, min of meer en nee*). De vraagitems uit vraag 120 (hieronder) vormen een standaardset ontleend aan onderzoek van De Jong Gierveld (1985) - zie p.19 en verder.

Wilt u voor elk van de volgende uitspraken aangeven in hoeverre die op u, zoals u de laatste tijd bent, van toepassing is?

-
- a er is altijd wel iemand in mijn omgeving bij wie ik met mijn dagelijkse probleempjes terecht kan.
- b ik mis een echt goede vriend of vriendin.
- c ik ervaar een leegte om mij heen.
- d er zijn genoeg mensen op wie ik in geval van narigheid kan terugvallen.
- e ik mis gezelligheid om mij heen.
- f ik vind mijn kring van kennissen te beperkt.
- g ik heb veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen.
- h er zijn voldoende mensen met wie ik me nauw verbonden voel.
- i ik mis mensen om mij heen.
- j vaak voel ik me in de steek gelaten.
- k wanneer ik daar behoefte aan heb, kan ik altijd bij mijn vrienden terecht.
-

Er zijn twee wijzen mogelijk van berekening van een eenzaamheidsscore, op basis van de beantwoording van deze vragen:

- een berekening waarbij waarden worden toegekend aan de drie antwoordmogelijkheden per item;
- een berekening waarbij de antwoorden worden gereduceerd tot een dichotomie.

Dit laatste gebeurt in de onderstaande berekening: de middelste categorie wordt samen genomen met een van de twee andere categorieën. De score van eenzaamheid wordt dan (op respondentniveau) als volgt berekend:

De *emotionele eenzaamheidsscore* is het aantal keren dat de respondent heeft geantwoord met *ja* of *min of meer* op de items b, c, e, f, i, en j.

De *sociale eenzaamheidsscore* is het aantal keren dat de respondent heeft geantwoord met *nee* of *min of meer* op de items a, d, g, h, en k.

De *totale eenzaamheidsscore* is de som van de emotionele en de sociale eenzaamheidsscore. Daarbij geldt als restrictie dat per respondent hooguit één antwoorditem mag ontbreken (de sociale en emotionele eenzaamheidsscores afzonderlijk zijn alleen geldig als er geen enkel antwoorditem ontbreekt).

De totale (individuele) eenzaamheidsscore kan worden vereenvoudigd tot vier niveaus:

niet eenzaam: score = 0, 1 of 2; *matige eenzaamheid*: score 3 t/m 8;
sterke eenzaamheid: score = 9 of 10; *zeer sterke eenzaamheid*: score = 11.

VI-2 kengetal MHI-5 voor psychische gezondheid

toekenning getalwaarde op basis van het gegeven antwoord						
vraag 121:	altijd	meestal	vaak	soms	zelden	nooit
a Hoe vaak was u gedurende de afgelopen vier weken erg zenuwachtig?	0	1	2	3	4	5
b Hoe vaak was u gedurende de afgelopen vier weken zo in de put, dat niets u meer kon opvrolijken?	0	1	2	3	4	5
c Hoe vaak voelde u zich gedurende de afgelopen vier weken kalm en rustig?	5	4	3	2	1	0
e Hoe vaak was u gedurende de afgelopen vier weken een gelukkig mens?	5	4	3	2	1	0
f Hoe vaak voelde u zich gedurende de afgelopen vier weken somber en neerslachtig?	0	1	2	3	4	5

Berekening kengetal MHI-5 per respondent: $MHI-5 = (a + b + c + e + f) * 4$.

Het kengetal kan waarden aannemen tussen nul (ongunstig) en 100 (gunstig).

Als grens tussen psychisch gezond en psychisch ongezond wordt voor dit (tamelijk grove) middel een score van 60 gehanteerd:

- $MHI5 \geq 60$: psychisch gezond;
- $MHI5 < 60$: psychisch ongezond.